

25.04.2024

Oulun hiippakunnan tuomiokapituli

Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin kokous

Kokousaika 25.04.2024 12:00 - 25.04.2024 16:25

Kokouspaikka Oulun hiippakunnan tuomiokapituli

Jäsenet	Jukka Keskitalo	piispa, puheenjohtaja
	Satu Saarinen	tuomiorovasti, varapj. ei osallistunut § 26 ja 32 käsittelyyn
	Mirva Ahola	pappisasessori
	Ilkka Mäkinen	pappisasessori
	Hannu Kallunki	maallikkojäsen
	~~Mari Aalto~~	~~lakimiesasessori~~
	Juha Rauhala	hiippakuntadekaani, sihteeri § 46 käsittelyn ajan
Läsnäolo- ja puhe- oikeudella	~~Jukka Paananen~~	~~hiippakuntavaltuuston pj.~~
	Seija Helomaa	vs. hiippakuntapastori, sihteeri, ei osallistunut § 46 käsittelyyn

Oulun hiippakunnan tuomiokapituli

25.04.2024

§ 1 Kokoustiedot

Kokouksen avaus

Piispa Jukka Keskitalo avasi istunnon.

Tuomiorovasti Satu Saarinen luki seuraavan raamatunkohdan:

3.Moos. 4:13-35

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Esitys Kokous todetaan laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös Päätettiin esityksen mukaisesti.

Pöytäkirjantarkastajan valinta

Esitys Pöytäkirjantarkastajaksi valitaan pappisasessori Mirva Ahola.

Päätös Päätettiin esityksen mukaisesti.

Työjärjestyksen hyväksyminen

Esitys Tuomiokapituli hyväksyy kokouksen työjärjestyksen.

Päätös Päätettiin esityksen mukaisesti.

25.04.2024

Oulun hiippakunnan tuomiokapituli

§ 12 Selvitys seurakuntajaon muuttamiseksi / Kolarin, Pellon ja Ylitornion seurakunnat / Heikki Nissinen

Diaarinumero	DOUL/236/00.01.00/2023
Esittelijä	hiippakuntadekaani Juha Rauhala (valmistelija lakimiesasessori Mari Aalto)
Perustelut	<p>Tuomiokapituli päätti 17.8.2023 (§ 55) Kolarin, Pellon ja Ylitornion seurakuntien pyynnöstä nimetä rovasti Heikki Nissisen selvittäjäksi valmistelemaan lähtökohtaisesti em. seurakuntien muodostaman seurakuntayhtymän perustamista sekä laatimaan perussääntö ja omaisuusluettelo.</p> <p>Selvittäjä Nissinen on toimittanut tuomiokapituliin 31.3.2024 "Raportti selvitystyöstä Kolarin, Pellon ja Ylitornion seurakunnissa 2023-2024" - asiakirjan (liitteenä). Selvityksessä todetaan, että seurakuntayhtymämalli ei saa seurakunnissa riittävän laajaa ja varauksetonta kannatusta. Enemminkin nähdään hyödyllisimmäksi seurakuntien yhdistyminen, mutta kolmen seurakunnan kokoinen seurakunta koetaan liian "laajana ja työsevänä". Koska Kolarin seurakunnan "katse" on suunnattu pitkälti Tunturi-Lapin suuntaan, niin selvittäjä Nissinen esittääkin, että tuomiokapituli tekee aloitteen Pellon ja Ylitornion seurakuntien yhdistämisestä sekä arvioi tarpeellisuutta jatkaa selvitystyötä Tunturi-Lapin seurakuntien yhteistyön vahvistamiseksi ja mahdollisen seurakuntayhtymän perustamiseksi.</p> <p>Tuomiokapitulin johtoryhmä on päättänyt selvityksen pohjalta tavata Ylitorniolla 7.5. Ylitornio ja Pellon kirkkoherrat, talouspäällikön sekä luottamushenkilöpuheenjohtajiston. Kittilässä johtoryhmä tapaa 8.5. vastaavasti Kittilän, Kolarin, Enontekiön ja Muonion kirkkoherrat talouspäälliköt sekä luottamushenkilöpuheenjohtajiston.</p>
Esitys	Tuomiokapituli merkitsee tiedoksi rovasti Nissisen Kolarin, Pellon ja Ylitornion seurakuntia koskevan raportin.
Päätös	Päätettiin esityksen mukaisesti.
Toimenpiteet	rovasti Nissinen, Kolarin srk, Pellon srk, Ylitornion srk
Lisätiedot	lakimiesasessori Mari Aalto, p. 040 744 3303, mari.aalto@evl.fi
Muutoksenhaku	Päätökseen ei kirkkolain 12 luvun 4 §:n mukaan saa hakea muutosta.

**RAPORTTI SELVITYSTYÖSTÄ KOLARIN, PELLON JA YLITORNION
SEURAKUNNISSA 2023-2024**

Heikki Nissinen, tuomiokapitulin määräämä selvittäjä

31.3.2024

SISÄLLYSLUETTELO

1. LÄHTÖKOHTIA

- 1.1. Tornionlaakson seurakuntien selvityspyyntö
- 1.2. Tuomiokapitulin toimeksianto ja selvittäjän määrääminen
- 1.3. Seurakuntien yhteistä historiaa ja toimintaa

2. KESKUSTELU- JA KUULEMISTILAISUUDET

- 2.1. Seurakunnan jäsenten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien huomioiminen
- 2.2. Työntekijöiden ja luottamushenkilöiden kuulemiset
- 2.3. Seurakuntalaisten kuulemiset
- 2.4. Webropol-kysely ja palauteilta luottamushenkilöille ja työntekijöille

3. TORNIONLAAKSON SEURAKUNNAT (Kolari, Pello ja Ylitornio)

- 3.1. Kolarin seurakunta
- 3.2. Pellon seurakunta
- 3.3. Ylitornion seurakunta

4. VAIHTOEHTOJA JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

- 4.1. Jatkaminen nykyisellä tavalla
- 4.2. Tornionlaakson seurakuntayhtymä
- 4.3. Yksi yhteinen seurakunta
- 4.4. Kahdella seurakunnalla yhteinen kirkkoherra
- 4.5. Kolarin seurakunnan suuntautuminen Tunturi-Lappiin
- 4.6. Pellon ja Ylitornion seurakuntien yhdistyminen

5. SELVITYSTYÖN YHTEENVETO

6. SELVITTÄJÄN ESITYS TUOMIOKAPITULILLE

7. LIITTEET

1. LÄHTÖKOHTIA

1.1. Tornionlaakson seurakuntien selvityspyynnö

Kolarin, Pellon ja Ylitornion seurakuntien johtavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat sopivat yhteisessä palaverissa 15.11.2022, että seurakuntien on syytä valmistautua yhteistyön vahvistamiseen ja mahdollisen seurakuntayhtymäselvityksen käynnistämiseen. Huolena oli toiminnan ja talouden turvaaminen. Erityisinä haasteina koettiin heikkenevän taloustilanteen lisäksi kiinteistöjen korjaustarve sekä työntekijöiden rekrytointi. Olihan esimerkiksi Kolarin seurakunnan kirkkoherran virka ollut useita kertoja haettavana, ennen kuin seurakuntaan saatiin vakinainen viranhaltija.

Seurakuntien kirkkovaltuustot antoivat kesäkuussa 2023 Oulun hiippakunnan tuomiokapitulille samansisältöiset esitykset yhteistyön vahvistamisesta ja selvitystyön käynnistämisestä. Ylitornion kirkkovaltuustossa esitystä käsiteltiin 6.6., Pellon kirkkovaltuustossa 8.6. ja Kolarin kirkkovaltuustossa 14.6.2023. Kirkkovaltuustojen esityksissä todettiin, että kaikki kolme seurakuntaa ovat pieniä n. 3000 jäsenen seurakuntia, joiden toiminnan ylläpitäminen, kehittäminen ja lisääntyvään tarpeeseen vastaaminen nykyisellä tavalla ei ole paras mahdollinen. Erityisiä kipukohtia todettiin olevan seuraavat:

1. Koska kaikki kolme seurakuntaa ovat sekä taloudellisesti että hallinnollisesti itsenäisiä seurakuntia, joudutaan taloushallinnon osalta tekemään kolminkertainen työ verrattuna yhden taloushallinnon yksikköön.
2. Johtamissuhteet ja niihin liittyvät oikeudet ja vastuut ovat epäselvät, mikä haittaa etenkin Pellon ja Kolarin seurakuntien kirkonpalvelijahenkilöstön työn johtamista. Tätä haastetta on pyritty ratkaisemaan muun muassa palkkaamalla kiinteistö- ja hautaus-toimen päällikkö, jonka tarjoamaa asiantuntija-apua Kolarin ja Ylitornion seurakunnat hankkivat ostopalveluna.
3. Kirkkoherrojen aika ja osaaminen eivät riitä siihen, että toiminnallisen työn johtamisen lisäksi heidän tulisi vastata myös kiinteistö- ja hautausmaatoimista.

Kirkkovaltuustojen esityksissä oli vielä loppukaneettina toteamus, että selvitystyöstä ei automaattisesti seuraa seurakuntayhtymän perustaminen. Ratkaisuna voi esityksen mukaan olla, että seurakunnat jatkavat entiseen malliin, perustavat seurakuntayhtymän, päätyvät yhteen isoon seurakuntaa tai jotain muuta, jota ei vielä osata edes ennakoida. Selvitystyön todettiin kuitenkin antavan päättäjille eväitä tarkastella avoimesti nykyhetken ja lähitulevaisuuden kipupisteitä, jotta niihin voidaan löytää seurakunnille sopivia ratkaisuja.

1.2. Tuomiokapitulin toimeksianto ja selvittäjän määrääminen

Oulun hiippakunnan tuomiokapituli käsitteli seurakuntien esitykset istunnossaan 17.8.2023 ja määräsi allekirjoittaneen selvittäjäksi valmistelemaan lähtökohtaisesti Kolarin, Pellon ja Ylitornion seurakuntien muodostaman seurakuntayhtymän perustamista sekä laatimaan perussääntö ja omaisuusluettelo.

Kirkkojärjestyksen 2 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan tuomiokapituli voi määrätä yhden tai useamman selvittäjän valmistelemaan seurakuntajaon muuttamista tai seurakuntayhtymän

perustamista, muuttamista taikka lakkauttamista ja tekemään siitä ehdotuksen. Selvittäjällä on oikeus tutkia seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa, hallintoa ja taloutta koskevia asiakirjoja sekä saada niiden viranomaisilta apua tehtävänsä suorittamiseen. Selvittäjä antaa tuomiokapitulille ehdotuksensa ja selvityksessä kertyneet asiakirjat.

1.3. Seurakuntien yhteistä historiaa ja toimintaa

Kolarin, Pellon ja Ylitornion seurakunnilla on ollut jo reilun kahdensadan vuoden ajan yhteistä historiaa ja toimintaa. Silloinen Turtola eli nykyinen Pello oli vuodesta 1810 alkaen Alkkulan seurakunnan eli nykyisen Ylitornion seurakunnan kappelina. Kolarin saarnahuone puolestaan siirtyi Pajalasta Turtolan kappeliin vuonna 1812. Ylitornion kappeli Kolarista tuli vuonna 1856 ja itsenäinen seurakunta vuonna 1894. Samoihin aikoihin myös Turtolan seurakunta itsenäistyi. Seurakunnan nimi muuttui Pelloksi vuonna 1975.

Kolarin seurakunta kuuluu Lapin rovastikuntaan ja on osa Tunturi-Lapin seutukuntaa, johon seutukuntaan kuuluvat lisäksi Enontekiö, Kittilä ja Muonio. Kaikkien noiden seurakuntien alueella tehdään tunturityötä, jota kirkkohallitus tukee taloudellisesti. Pellon ja Ylitornion seurakunnat puolestaan kuuluvat Kemi-Tornion rovastikuntaan ja muodostavat yhdessä Torniolaakson seutukunnan. Seutukunnan nimen kirjoitusasu poikkeaa yleisemmästä Tornionlaakso-nimestä.

Kolarin ja Ylitornion seurakunnilla on ollut jo reilun parinkymmen vuoden ajan talous- ja henkilöstöhallinnon yhteistyötä. Viitisen vuotta sitten uudistetun yhteistoimintasopimuksen piiriin liittyi myös Pellon seurakunta. Sopimuksen mukaan Ylitornion seurakunta on tarjonnut ostopalveluna molemmille seurakunnille talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja. Elokuusta 2023 alkaen on seurakuntien välillä ollut myös kiinteistö- ja hautaustoimen yhteistyötä Pellon seurakunnan tarjotessa kiinteistö- ja hautaustoimen päällikön palveluja. Yhteistyötä on tehty lisäksi kirkkoherranvirastojen osalta. Parasta aikaa tehdään kaikille kolmelle seurakunnalle kiinteistöstrategiaa yhteistyössä Tervolan seurakunnan kanssa. Oulun hiippakunta tarjoaa strategiatyöhön asiantuntija-apua. Edellä mainittujen tukipalvelujen lisäksi kaikki kolme seurakuntaa ovat etenkin jumalanpalvelus- ja musiikkitoiminnassa tehneet yli seurakuntarajojen ylittävää yhteistyötä. Yhtenä lähiajan esimerkkinä mainittakoon Marian ilmestyspäivänä Pellossa järjestetty Tornionlaakson seurakuntien yhteinen Tuomasmessu.

Pellon ja Ylitornion seurakunnat ovat laatineet yhteisiä tapahtumailmoituksia ja tiedotteita jokilaaksossa ilmestyvässä Meän Tornionlaakso-lehdessä. Seurakuntien työntekijät muun muassa vuonna 2023 kertoivat lehdessä olevalla Met yhdessä -palstalla, mitä seurakuntalainen saa kirkollisverojensa vastineeksi.

2. KESKUSTELU- JA KUULEMISTILAISUUDET

2.1. Seurakunnan jäsenten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien huomioiminen

Koska seurakuntarakenteen muutoksella on yleensä vaikutuksia henkilöstön työhön, on työntekijöiden kuuleminen ja informoiminen tärkeää. Samoin on tärkeää kuulla luottamushenkilöiden näkemyksiä. Osana muutoksen valmistelua on tarpeen järjestää myös kaikille seurakuntalaisille avoimia kuulemis- ja keskustelutilaisuuksia.

Hallintolaki muistuttaa vaikuttamismahdollisuuksista. Jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, viranomaisen tulee varata näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta. Asian vireilläolosta ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttämisestä on ilmoitettava asian merkityksen ja laajuuden kannalta sopivalla tavalla (Hallintolaki 41 § 1 ja 2 momentti).

Heinäkuun alussa 2023 voimaan tulleen uuden kirkkolain tavoitteena on, että seurakuntarakenteiden muutoksia ja seurakuntayhtymän perustamista koskeva sääntely selkeytyy ja prosessi yhtenäistyy. Tavoitteena on myös seurakunnan jäsenten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien paraneminen (KL 3:3). Seurakunnan jäsenellä on oikeus osallistua seurakunnan toimintaan ja vaikuttaa seurakunnan päätöksentekoon. Kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston on pidettävä huolta monipuolisista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista. Seurakunnan on tiedotettava vireillä olevista asioista sekä siitä, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia voidaan edistää järjestämällä edellä mainittuja keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia ja selvittämällä seurakunnan jäsenten mielipiteitä ennen päätöksentekoa.

2.2. Työntekijöiden ja luottamushenkilöiden kuulemiset

Selvittäjä lähetti 27.9.2023 Kolarin, Pellon ja Ylitornion seurakuntien työntekijöille ja luottamushenkilöille tiedotteen tuomiokapitulin käynnistämän seurakuntayhtymäselvityksen valmistelemisesta ja siihen liittyvistä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksista. LIITE 1.

Noiden tilaisuuksien sisällöstä selvittäjä kävi etukäteiskeskustelun johtavien viranhaltijoiden kanssa Teams-palaverissa 13.10.2023. Tilaisuuksien ensisijaisena tavoitteena oli kuulla läsnäolijoiden ajatuksia seurakuntien nykytilanteesta ja tulevaisuuden näkymistä sekä samalla esitellä mahdollista seurakuntayhtymän perustamista ja käydä siitä avointa keskustelua.

Työntekijöiden ja luottamushenkilöiden keskustelu- ja kuulemistilaisuudet järjestettiin viikolla 43 siten, että Ylitorniolla tilaisuus oli 24.10., Kolarissa 25.10. ja Pellossa 26.10.2023. Työntekijät kokoontuivat iltapäivällä klo 14-16 ja luottamushenkilöt (kirkkovaltuusto ja kirkkoneuvosto) illalla klo 17-19. Tilaisuuksien teemoina olivat Tornionlaakson seurakuntien tulevaisuuden talousnäkymät ja mahdolliset eri vaihtoehdot seurakuntien yhteistyön vahvistamisessa. Keskusteluissa nousi esille erityisesti kolme eri vaihtoehtoa; jatketaan nykyisellä tavalla, perustetaan kolmen seurakunnan seurakuntayhtymä tai muodostetaan yksi yhteinen seurakunta. Noiden vaihtoehtojen vahvuuksia ja mahdollisuuksia sekä heikkouksia ja uhkia pohdittiin ryhmätöinä nelikenttäanalyysiä (SWOT) hyödyntäen. LIITE 2.

2.3. Seurakuntalaisten kuulemiset

Jotta kaikilla seurakuntalaisilla olisi osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia, selvittäjä lähetti 2.11.2023 seurakuntien eri viestintäkanavien kautta tiedotteen seurakuntalaisten kuulemisesta ja kaikille avoimista info- ja keskustelutilaisuuksista. LIITE 3.

Tuollainen seurakuntailta oli Pellossa 27.11., Kolarissa 28.11. ja Ylitorniolla 29.11.2023 alkaen klo 18. Tilaisuudet järjestettiin kuntien valtuustosaleissa, joissa oli mahdollisuus tilaisuuksien striimaamiseen. Ennen seurakuntalaisten kuulemisia pidettiin kussakin seurakunnassa palaveri johtavien luottamushenkilöiden kanssa.

Seurakuntalaisten keskustelu- ja kuulemistilaisuuksien sisältö oli pitkälti sama kuin työntekijöille ja luottamushenkilöille järjestetyissä tilaisuuksissa. Seurakuntailloissa käsiteltiin muun muassa Tornionlaakson seurakuntien yhteistä historiaa, tämän hetken yhteistyötä, tulevaisuuden talousnäkyviä sekä eri vaihtoehtoja seurakuntien yhteistyön vahvistamisessa. Taluspäällikkö Pirta Melaluoto antoi katsauksen seurakuntien taloudellisesta tilanteesta ja selvittäjä esitteli esillä olleista vaihtoehdoista erityisesti seurakuntayhtymämallia. LIITTEET 4-5.

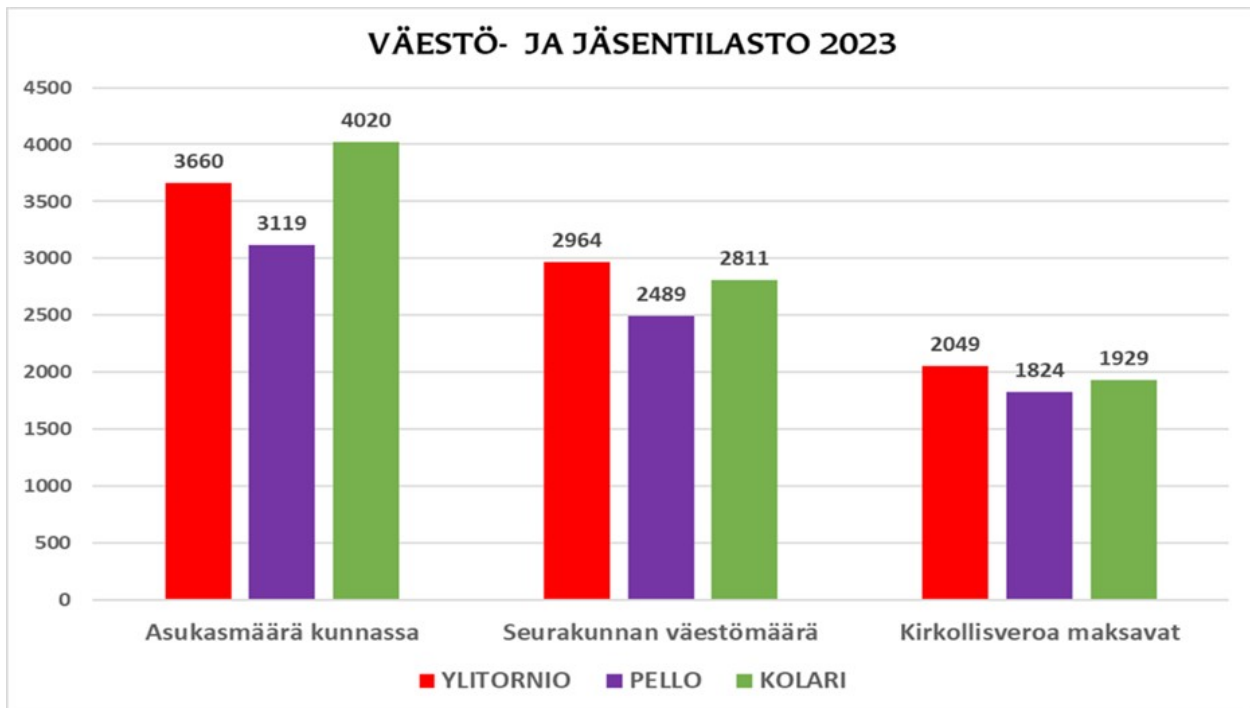
Pellon seurakuntaillassa nousi useammassa puheenvuorossa esille valmius kolmen seurakunnan yhdistämiseen ja yhteisen seurakunnan muodostamiseen. Mahdollinen seurakuntayhtymä nähtiin olevan vain eräänlainen välivaihe matkalla kohti koko jokilaakson kattavaa seurakuntaa. Kolarin tilaisuudessa puolestaan useammassa puheenvuorossa korostettiin mahdollisuutta yhteistyön vahvistamiseen muiden Tunturi-Lapin seurakuntien kanssa. Ylitorniolla Tornionlaakson seurakuntien yhteistyön kehittämisen lisäksi keskustelutti seurakunnan kiinteistöhaasteet niin seurakuntakodilla kuin kirkossakin. Tallenteet keskustelu- ja kuulemistilaisuuksista olivat nähtävänä seurakuntien verkkosivuilla kahden viikon ajan.

2.4. Webropol-kysely ja palauteilta luottamushenkilöille ja työntekijöille

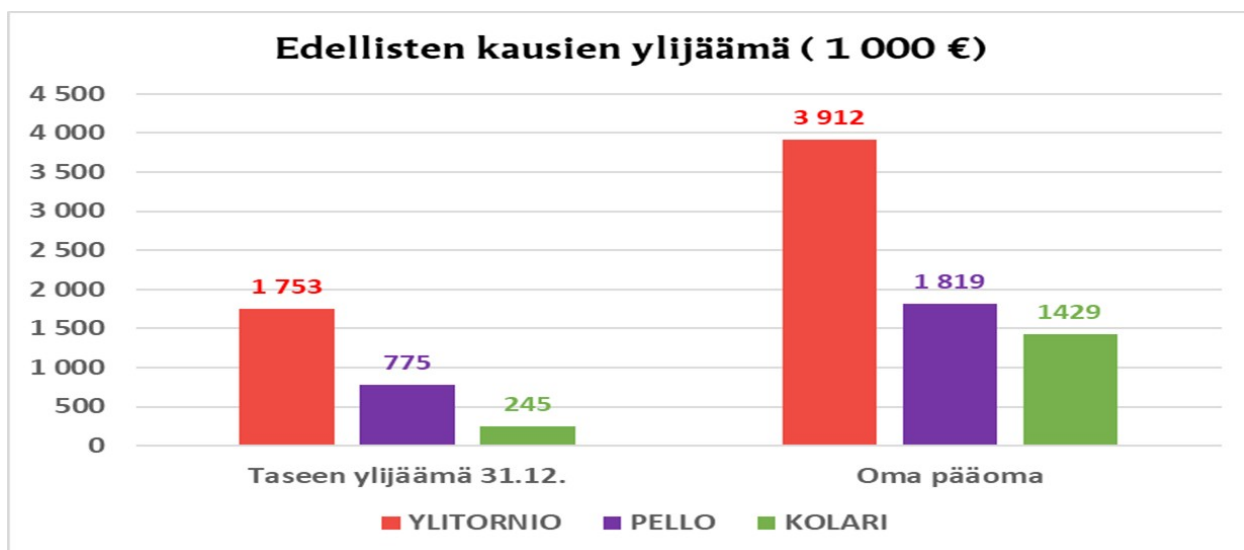
Keskustelu- ja kuulemistilaisuuksien lisäksi luottamushenkilöiden ja työntekijöiden vaikuttamismahdollisuuksia lisäsi selvittäjän laatima sähköinen Webropol-kysely. Ennen tuota tämän vuoden alussa tuomiokapitulin kautta suoritettua kyselyä lähetettiin tiedote Kolarin, Pellon ja Ylitornion seurakuntien kirkkovaltuustojen ja kirkkoneuvostojen jäsenille sekä työntekijöille. Tiedote koski kyselyn lisäksi myöhemmin tammikuussa Pellossa järjestettyä palauteiltaa. LIITE 6.

Kyselyn tuloksia esiteltiinkin luottamushenkilöille ja työntekijöille järjestetyssä yhteisessä palauteillassa Pellon seurakuntakodilla 23.1.2024. Illassa oli mukana myös dekaani Juha Rauhala Oulun hiippakunnan tuomiokapitulista. Tilaisuudessa oli paikalla 47 henkilöä. Joitakin oli mukana etäyhteydellä. Illan aikana kuultiin kirkkovaltuustojen puheenjohtajien puheenvuorojen lisäksi useita muita puheenvuoroja. Webropol-kysely ja palauteilta vahvistivat käsitystä siitä, että Kolarin, Pellon ja Ylitornion seurakunnissa on lähtökohtaisesti vahva tahtotila yhteistyön kehittämiseen toisten seurakuntien kanssa. Yhteistyötä ollaan valmiita tekemään myös muiden kuin Tornionlaakson seurakuntien kanssa. Kolarin seurakunnassa on selkeää halukkuutta yhteistyön lisäämiseen Tunturi-Lapin suuntaan. Samanaikaisesti kaikilla kolmella seurakunnalla on huolta taloudesta ja kiinteistöistä sekä työntekijöiden jaksamisesta. Myös rekrytointihaasteet koetaan yhteisinä. Jokaisessa seurakunnassa halutaan turvata kirkon perustuksen jatkuminen myös tulevaisuudessa. Kooste kyselyn tuloksista sekä taluspäällikkö Pirta Melaluodon laatima muistio liitteinä. LIITTEET 7-8.

3. TORNIONLAAKSON SEURAKUNNAT (Kolari, Pello ja Ylitornio)

TULOSLASKELMA	1.1. - 31.12.2023	1.1. - 31.12.2023	1.1. - 31.12.2023
TOIMINTAKATE	687 241	701 616	799 261
VUOSIKATE	119 904	48 680	82 151
POISTOT	81 660	28 703	41 270
TILIKAUDEN TULOS	38 244	19 976	40 881
Tilikauden ylijäämä (+) / alijäämä (-)	41 577	19 976	40 881

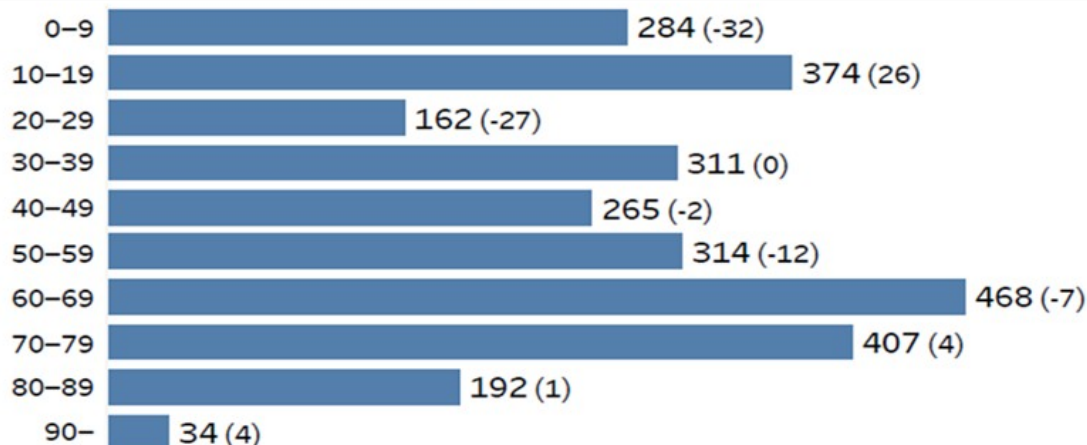

3.1. Kolarin seurakunta

Kolarissa kirkkoon kuului vuonna 2023 yhteensä 70,1 % kunnan väestöstä. Vastaavat prosenttiluvut kirkkoon kuulumisesta koko maassa olivat 63,5 % ja Oulun hiippakunnan alueella 73,1 %. Seurakunnan jäsenmäärä vuoden lopussa oli 2811, jossa oli vähennystä edelliseen vuoteen 45 henkeä. Vuonna 2013 Kolarin seurakunnassa oli jäseniä 3044, joten vähennystä on kymmenen vuoden aikana ollut yhteensä 233. Kirkkohallituksen ennusteen mukaan Kolarin seurakunnan jäsenmäärä vuonna 2030 on 2578 ja vuonna 2040 yhteensä 2268.

Tornionlaakson kunnista ainoastaan Kolarissa väkimäärä on viime vuosina kasvanut. Suotuisan työllisyyskehityksen myötä paikkakunnalle on muuttanut useita lapsiperheitä. Kolarin kirkonkylälle on tulossa koulu- ja liikuntatoimen monitoimitalo. Täyttämällä nuorisotyönohjaajan viran seurakunta on omalta osaltaan halunnut vahvistaa paikkakunnalla tehtävää kasvatustyötä.

Jäsenten ikärakenne 31.12.2023 ja vuosimuutos

Kolarin seurakunnassa, kuten lähes kaikissa seurakunnissa, vuoden 2023 verotulot kasvoivat selkeästi edellisvuodesta. Koko kirkossa kirkollisveron määrä kasvoi 105,2 miljoonalla eurolla. Kolarin osalta kasvu oli lähes 120 000 euroa. Verotilitysten poikkeuksellisen voimakas kertaluonteinen kasvu suurimmalla osalla seurakunnista johtuu useasta eri tekijästä. Vuoden 2023 alussa voimaan tulleen soteuudistuksen vuoksi toteutettu verouudistus paransi kirkollisveron reaalityttöä. Seurakuntakohtaiseen verotulojen kasvuun vaikutti erityisesti kunnan veropohja, korkean inflaation seurauksena tehdyt palkkaratkaisut ja pääsääntöisesti inflaatioon sidottujen eläketulojen kasvu.

Kolarin seurakunnan taloustilasto 2020-2023:

		2023	2022	2021	2020
Toimintatuotot	Korvaukset	175			
	Myyntituotot	15 254	1 246	667	69
	Maksutuotot	36 642	43 454	30 887	43 239
	Vuokratuotot	46 283	44 060	38 791	39 231
	Metsätalouden tuotot	16 753	36		
	Kolehdit, keräykset ja lahjoitustuotot	16 307	14 288	7 476	5 877
	Tuet ja avustukset	7 326	4 138	30 399	4 891
	Muut toimintatuotot	4 477	810	1 790	5 528
Toimintakulut	Henkilöstökulut	-426 639	-410 584	-380 669	-346 419
	Palvelujen ostot	-350 381	-285 619	-227 453	-198 200
	Vuokratulot	-10 681	-12 690	-11 032	-10 015
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-130 130	-115 251	-107 508	-97 323
	Annetut avustukset	-10 510	-12 573	-15 047	-12 138
	Muut toimintakulut	-14 139	-17 034	-16 481	-15 932
TOIMINTAKATE	TOIMINTAKATE	-799 262	-745 718	-648 179	-581 192
Toimintakatteen jälkeiset erät	Verotulot	772 981	653 494	582 818	583 426
	Valtionrahoitus	80 871	77 676	75 168	74 064
	Verotuskulut	-10 016	-9 860	-10 487	-10 333
	Kirkon keskusrahastomaksut	-21 575	-24 978	-25 074	-24 929
	Eläkerahastomaksu	-29 874	-24 017	-28 913	-33 586
	Toimintaavustukset kirkon keskusraha..	83 000	17 400		38 357
	Rahoitustuotot	3 197	9 138	24 087	52 033
	Arvonmuutokset sijoituksissa	5 617	-19 112		-4 975
	Rahoituskulut	-2 788	-1 645	-10	478
VUOSIKATE	VUOSIKATE	82 152	-67 621	-30 591	93 343
Vuosikatteen jälkeiset erät	Suunnitelman mukaiset poistot	-41 271	-34 974	-34 047	-41 755
TILIKAUDEN TULOS	TILIKAUDEN TULOS	40 881	-102 595	-64 638	51 588
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ..	TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	40 881	-102 595	-64 638	51 588

Kolarin seurakunnan taloustilanne on Tornionlaakson seurakunnista kaikkein haastavin. Kolarilla on Pelloon ja Ylitornioon verrattuna huomattavasti vähemmän rahoitustuottoja sekä metsäomaisuutta. Myös taseeseen kertynyttä ylijäämää on Kolarin seurakunnalla selkeästi vähemmän kuin kahdella muulla jokilaakson seurakunnalla. Sitä oli vuonna 2023 laskennallisesti 73 euroa/jäsen, kun Pellolla ylijäämää oli 303 euroa/jäsen ja Ylitorniolla 577 euroa/jäsen.

Kolarin seurakunnan haasteellisen taloustilanteen taustalla on pitkälti useamman vuoden alijäämäinen tulos. Tarkastelujaksolla vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätökset olivat alijäämäisiä. Myös vuosina 2018 ja 2019 tilikaudet olivat negatiivisia. Ennen vuotta 2022 Kolarin seurakunnan tuloveroprosentti oli 1,50. Vaikka tuloveroprosenttia nostettiin (1,60), vuoden 2022 tilinpäätös oli 102 595 euroa alijäämäinen. Seurakunnan vuoden 2023 tilinpäätös oli 40 881 euroa ylijäämäinen. On huomioitava, että positiivisen tuloksen mahdollisti hyvin pitkälle kirkkohallituksen myöntämä 83 000 euron toiminta-avustus. Ilman avustusta tilikauden tulos olisi ollut negatiivinen. Kolarin seurakunta on saanut kirkkohallituksen avustusta myös vuosina 2020 (38 357 euroa) ja 2022 (17 400 euroa). Vuoden 2023 tulokseen vaikuttivat myös metsätalouden tuotot, joita oli lähes 17 000 euroa. Vastaavia tuottoja seurakunta ei olekaan saanut moneen vuoteen.

Seurakunnassa kuluvan vuoden helmikuussa pidetyn piispantarkastuksen loppulausunnossa todetaan, että Kolarin seurakunnassa tosiasiallisesti täyttyy yksi keskeisimmistä kriisiytyvän seurakuntatalouden mittareista, kun seurakunnan tulos ilman kirkkohallituksen avustusta on ollut alijäämäinen kolmena peräkkäisenä vuotena. Vaikka seurakunta on tällä hetkellä velaton, on seurakunnalla merkittävä määrä korjausvelkaa. Piispa Jukka Keskitalo velvoittikin seurakuntaa aloittamaan talouden tasapainottamissuunnitelman jo tänä vuonna. Siihen liittyen kirkkoneuvoston tulee luoda suunnitelma, jolla seurakunnan talous käännetään plusmerkkiseksi. Keinoina voisivat

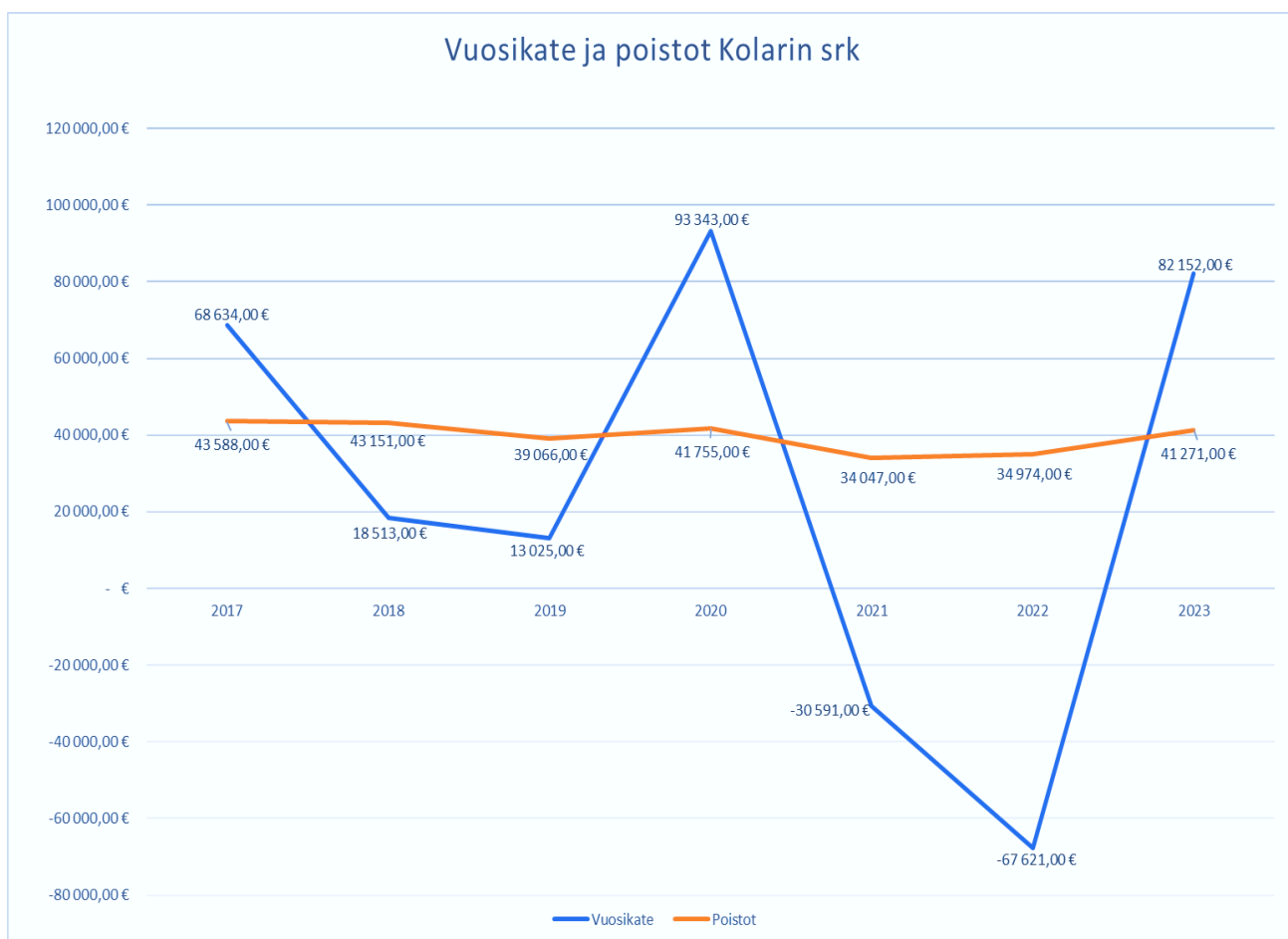
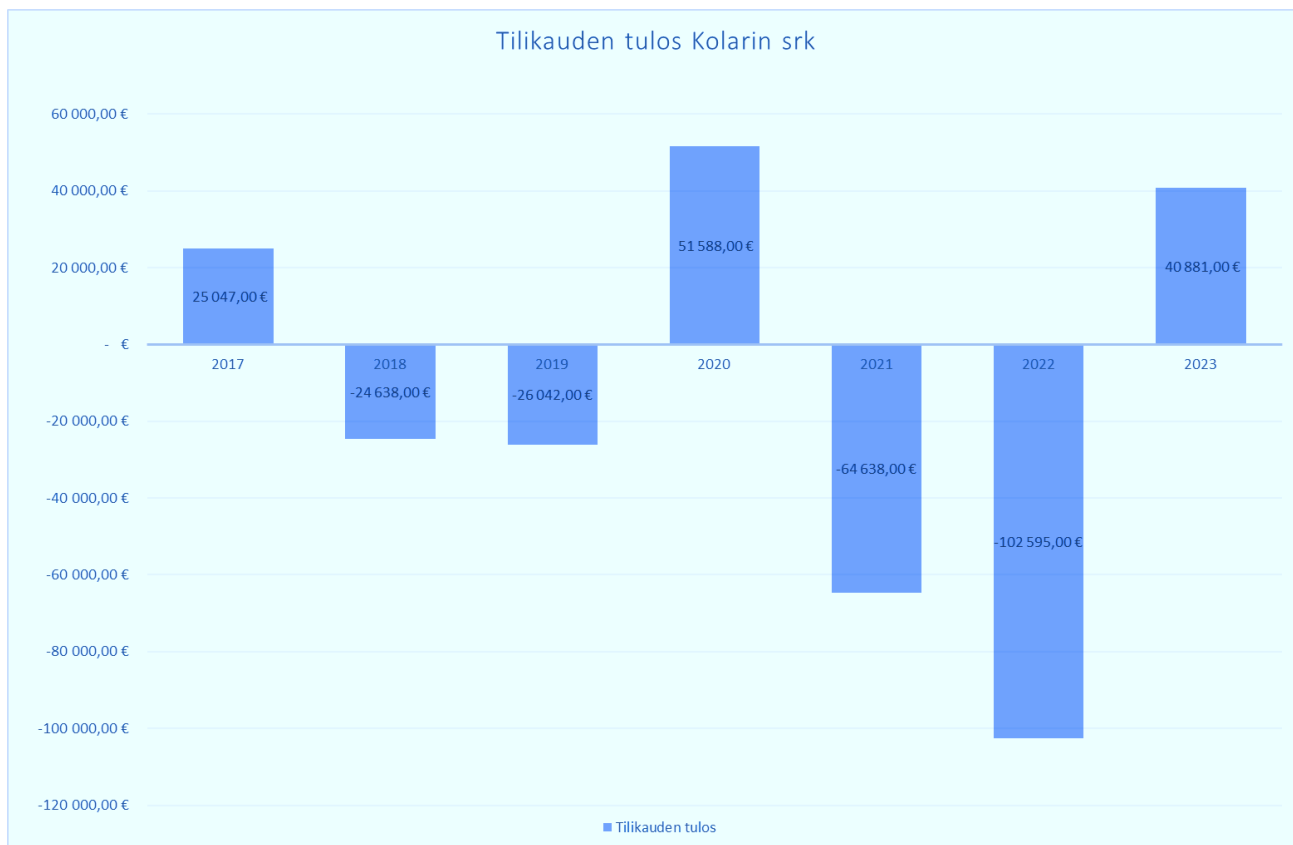
olla menojen pienentäminen säästöjen kautta tai tulojen lisääminen, kuten veroprosentin nostaminen. Jonkin tarpeettoman kiinteistön myyminen olisi piispan mielestä myös perusteltua, jos odotettu vuokratulo ei kata esimerkiksi mahdollisia peruskorjauskuluja.

Todettakoon, että kirkkohallitus on vastikään uudistanut kriisiytyvän seurakuntatalouden mittareita (KH 19.3.2024). Yksi mittareista toteutuu jo siinä vaiheessa, kun seurakunnan tilikauden tulos on ilman kertaluonteisia eriä negatiivinen kahtena peräkkäisenä vuotena. Kolarin seurakunnan osalta toteutuu myös toinen mittari, sillä henkilöstömenojen osuus toimintakuluista on kasvanut kolmena peräkkäisenä vuotena. Viime vuoden osalta henkilöstömenoja kasvatti erityisesti nuorisotyönohjaajan rekrytointi. Piispantarkastuksessa käynnistetyn taloudellisen ohjauksen myötä seurakunta joutuu entistä tarkemmin selvittämään myös henkilöstömenojen kasvun syyt sekä mitoittamaan henkilöstörakenteen.

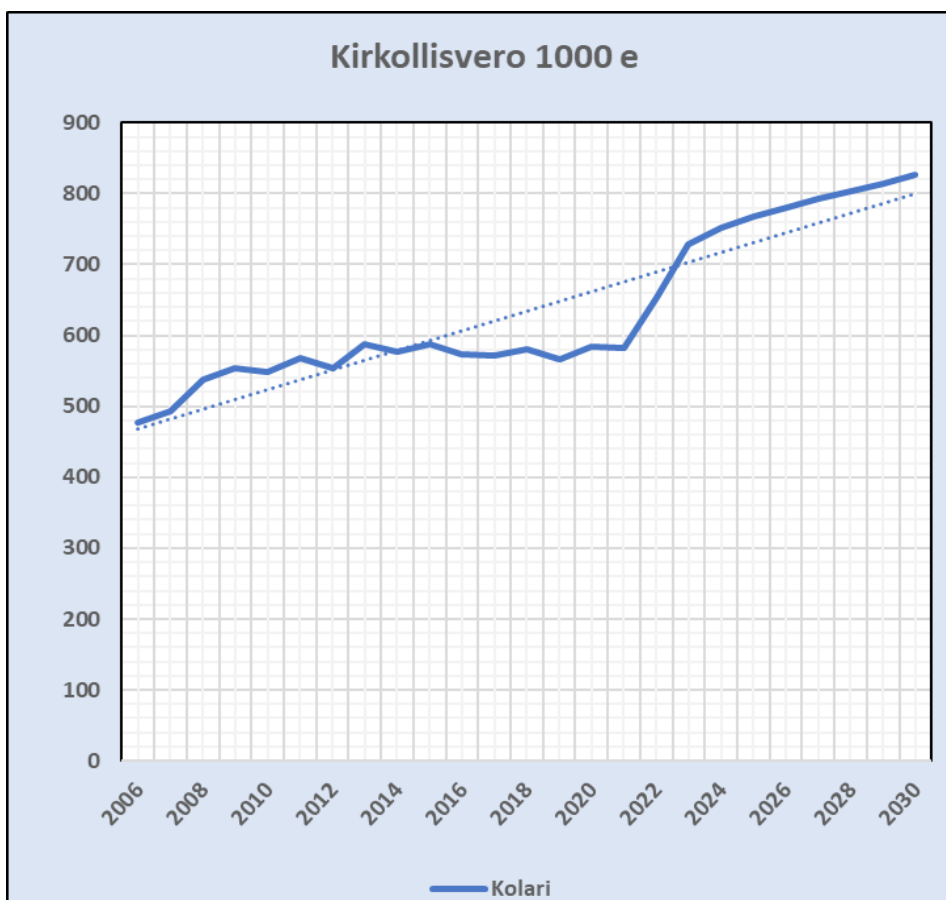
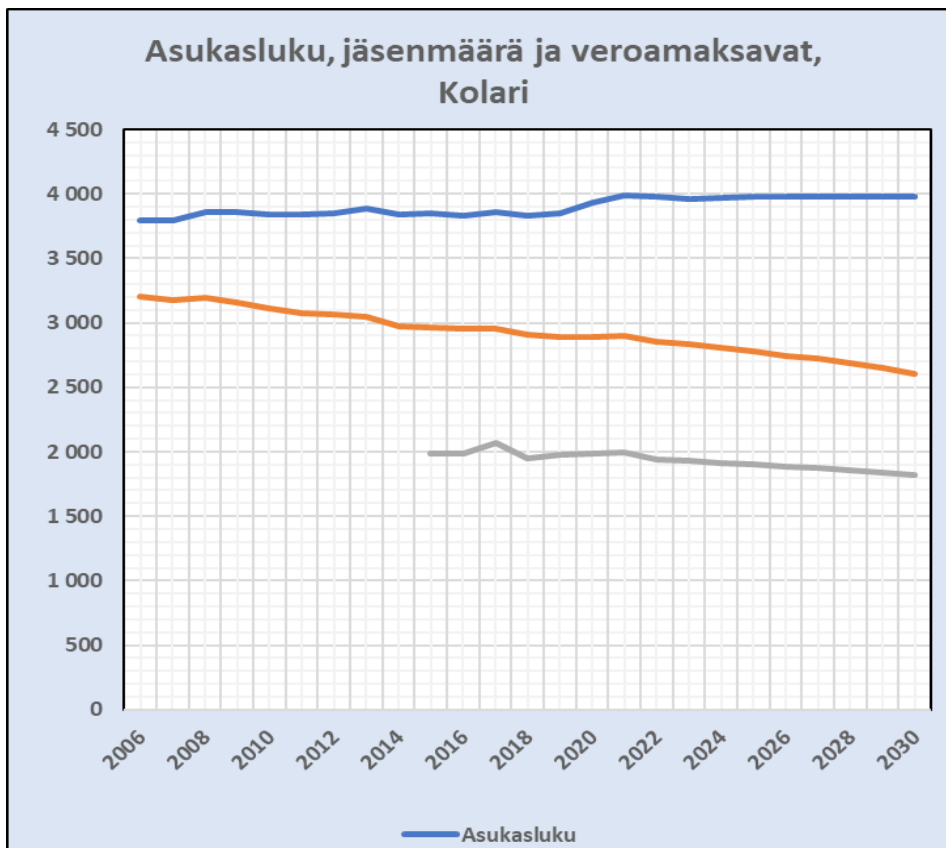
Mitä kiinteistöihin tulee, selvitystyön aikana käydyissä keskusteluissa on ollut esillä ainakin työntekijöiden asunnoiksi rakennetun rivitalon sekä Ylläksen vuokrahuoneiston myyminen. Myös pappilasta luopumisesta on keskusteltu. Kiinteistöhuolia lisää erityisesti Kolarin kirkon katon korjaustarpeet.

Kolarin seurakunnan keskeiset tunnusluvut 2020-2023:

	Vuosi			
	2023	2022	2021	2020
Jäsenmäärä	2 811	2 856	2 902	2 886
Veroprosentti (keskim. ei painot.)	1,60	1,60	1,50	1,50
Kirkollisverotulot/jäsen	275	229	201	202
Valtionrahoitus/jäsen	29	27	26	26
Toimintakate/jäsen	-284	-261	-223	-201
Vuosikate/jäsen	29	-24	-11	32
Tilikauden tulos/jäsen	15	-36	-22	18
Tilikauden ylijäämä/jäsen	15	-36	-22	18
Investointien tulorahoitusaste	159,5	-38,3	-56,6	30 110,7
Lainanhoitokate	33	-520	-2 989	4 217
Rahavarojen riittävyys	245	233	357	428
Omavaraisuus	87,4	86,9	91,3	94,0
Rahoitusvarallisuus/jäsen	196	182	263	287
Suhteellinen velkaantuneisuus	19,1	24,4	18,6	12,6
Lainakanta/jäsen	0	0	0	0
Taseeseen kertynyt ylijäämä/jäsen	73	107	128	111
Toimintapääoma/jäsen	248	228	300	310
Taseen loppusumma/jäsen	599	573	582	590

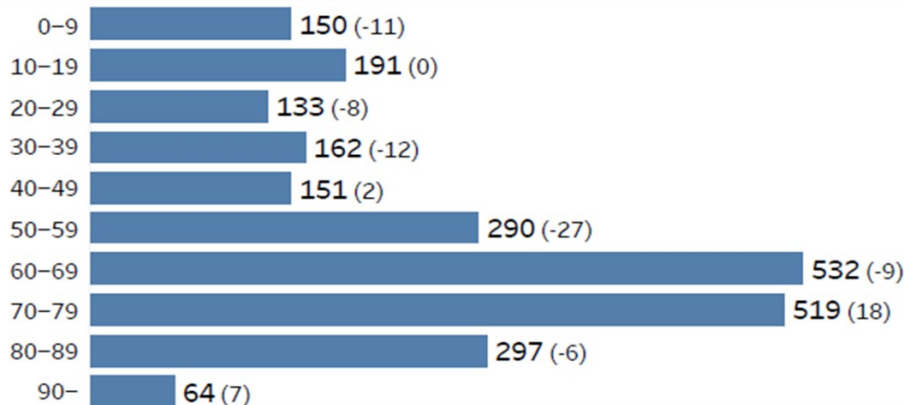

3.2. Pellon seurakunta

Pellosa kirkkoon kuului vuonna 2023 yhteensä 76,6 % kunnan väestöstä. Koko maassa kirkkoon kuului 63,5 % väestöstä ja Oulun hiippakunnan alueella asuvista 73,1 %. Seurakunnan jäseniä vuoden lopussa oli yhteensä 2489, kun vuotta aikaisemmin heitä oli 2535. Vähennystä oli 46 henkilöä. Vuonna 2013 jäseniä oli 3168, joten kymmenen vuoden aikana jäsenmäärä on laskenut 679 henkilöä, eli keskimäärin 68 henkilöä vuodessa. Kirkkohallituksen jäsenennusteen mukaan Pellon seurakunnassa jäsenmäärä vuonna 2030 on 2148 ja vuonna 2040 yhteensä 1775.

Jäsenten ikärakenne 31.12.2023 ja vuosimuutos

Pellon seurakunnan taloustilasto 2020-2023:

		2023	2022	2021	2020
Toimintatuotot	Korvaukset	10 744			0
	Myyntituotot	12	24	20	908
	Maksutuotot	39 144	56 501	36 317	47 728
	Vuokratuotot	11 479	15 471	16 262	14 779
	Metsätalouden tuotot		953	10 228	62 328
	Kolehdit, keräykset ja lahjoitustuotot	13 942	5 718	4 604	7 875
	Tuet ja avustukset	5 089	560	2 099	2 571
	Muut toimintatuotot	509	9 631	5	4 160
Toimintakulut	Henkilöstökulut	-418 835	-384 685	-358 059	-341 697
	Palvelujen ostot	-224 141	-193 955	-182 203	-159 361
	Vuokratulot	-6 708	-4 724	-7 496	-9 778
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-97 906	-93 820	-80 399	-90 070
	Annetut avustukset	-22 741	-18 705	-13 848	-19 450
	Muut toimintakulut	-12 204	-17 272	-12 279	-12 872
TOIMINTAKATE	TOIMINTAKATE	-701 617	-624 302	-584 749	-492 881
Toimintakatteen jälkeiset erät	Verotulot	680 024	626 090	601 928	577 166
	Valtionrahoitus	66 822	65 388	65 916	66 420
	Verotuskulut	-9 114	-9 109	-9 812	-9 881
	Kirkon keskusrahastomaksut	-20 555	-23 825	-23 749	-23 695
	Eläkerahastomaksu	-30 360	-29 324	-29 229	-29 164
	Toimintaavustukset kirkon keskusraha..			4 000	5 602
	Rahoitustuotot	25 593	20 535	24 244	51 603
	Arvonmuutokset sijoituksissa	37 887	-54 084		
Rahoituskulut		-62	-80	-86	
VUOSIKATE	VUOSIKATE	48 680	-28 692	48 468	145 085
Vuosikatteen jälkeiset erät	Suunnitelman mukaiset poistot	-28 704	-28 704	-28 704	-28 707
TILIKAUDEN TULOS	TILIKAUDEN TULOS	19 976	-57 396	19 765	116 378
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ..	TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	19 976	-57 396	19 765	116 378

Pellon seurakunnassa verotuotot kasvoivat vuonna 2023 edellisestä vuodesta 53 934 euroa ollen yhteensä 680 024 euroa, eli keskimäärin 273 euroa/jäsen. Valtionrahoitusta seurakunta sai 66 822 euroa, eli 27 euroa/jäsen. Pellon seurakunnalla on rahoitustuottoja ja metsäomaisuutta, joita on vuosien varrella voitu hyödyntää. Rahoitustuottoja vuonna 2023 oli yhteensä reilu 25 000 euroa. Varsinaisia metsätalouden tuottoja seurakunta sai viimeksi 2021, jolloin niitä oli 10 228 euroa. Vuonna 2020 vastaavia tuottoja oli 62 328 euroa. Kirkkohallituksen avustuksia Pellon seurakunta ei ole saanut lukuun ottamatta korona-ajan erityisavustusta diakoniatyön tukemiseen. Tuon valtion myöntämän avustuksen avulla pyrittiin kompensoimaan koronaviruspandemiasta aiheutuvia verotulojen menetyksiä.

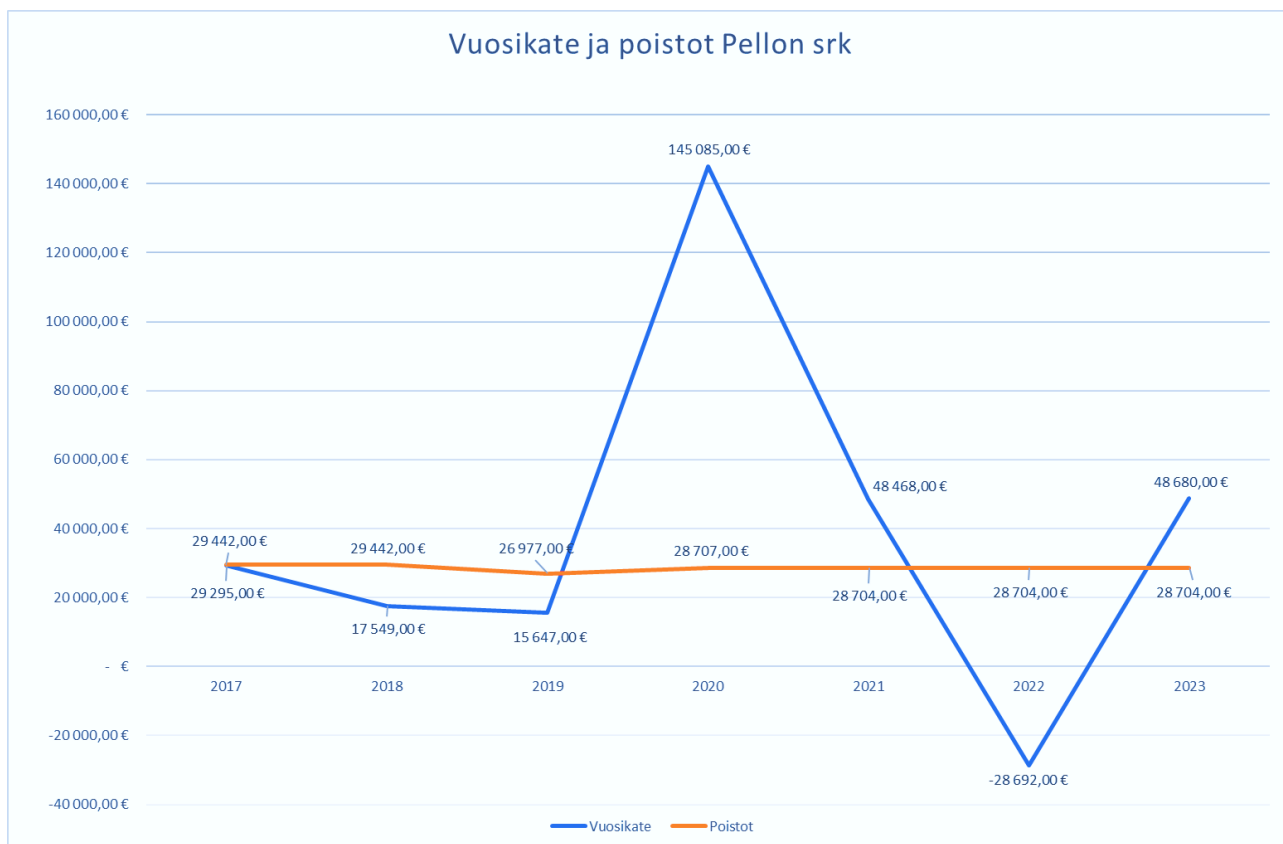
Pellon seurakunnan maksuvalmius on tällä hetkellä Tornionlaakson seurakunnista kaikkein korkein. Rahavarojen riittävyys oli vuonna 2023 yhteensä 586 päivää, kun se Kolarissa oli 245 päivää ja Ylitorniolla 357 päivää. Samoin Pellon seurakunnan omavaraisuus (92,1 %) oli korkeampi kuin Kolarissa (87,4 %) ja Ylitorniolla (88,1 %). Seurakunnan tilinpäätös vuodelta 2023 oli ylijäämäinen 19 976 euroa. Edellisenä vuonna seurakunta teki yhteensä 57 396 euroa alijäämäisen tilinpäätöksen. Tuolloin tilikauden tulokseen vaikutti arvopapereiden arvoalennus, joka oli -54 084 euroa. Myös tilikaudet 2017-2019 olivat alijäämäisiä. Taloustilastoissa kiinnittää huomiota vähäinen poistojen määrä.

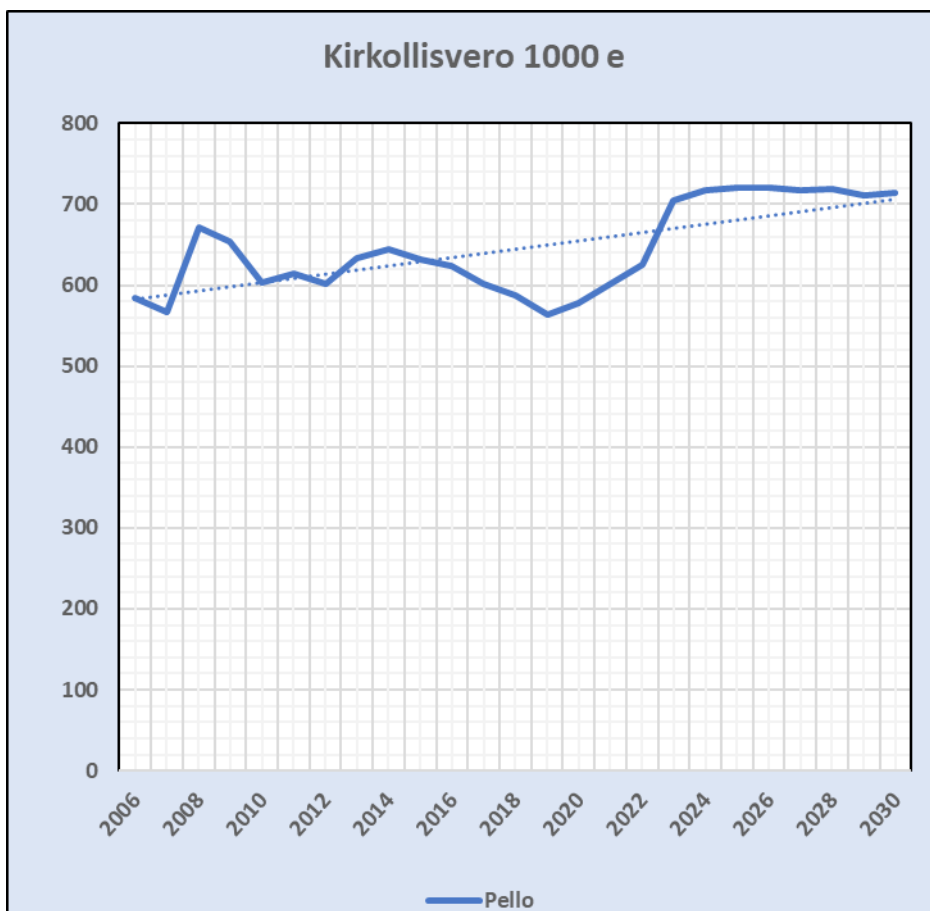
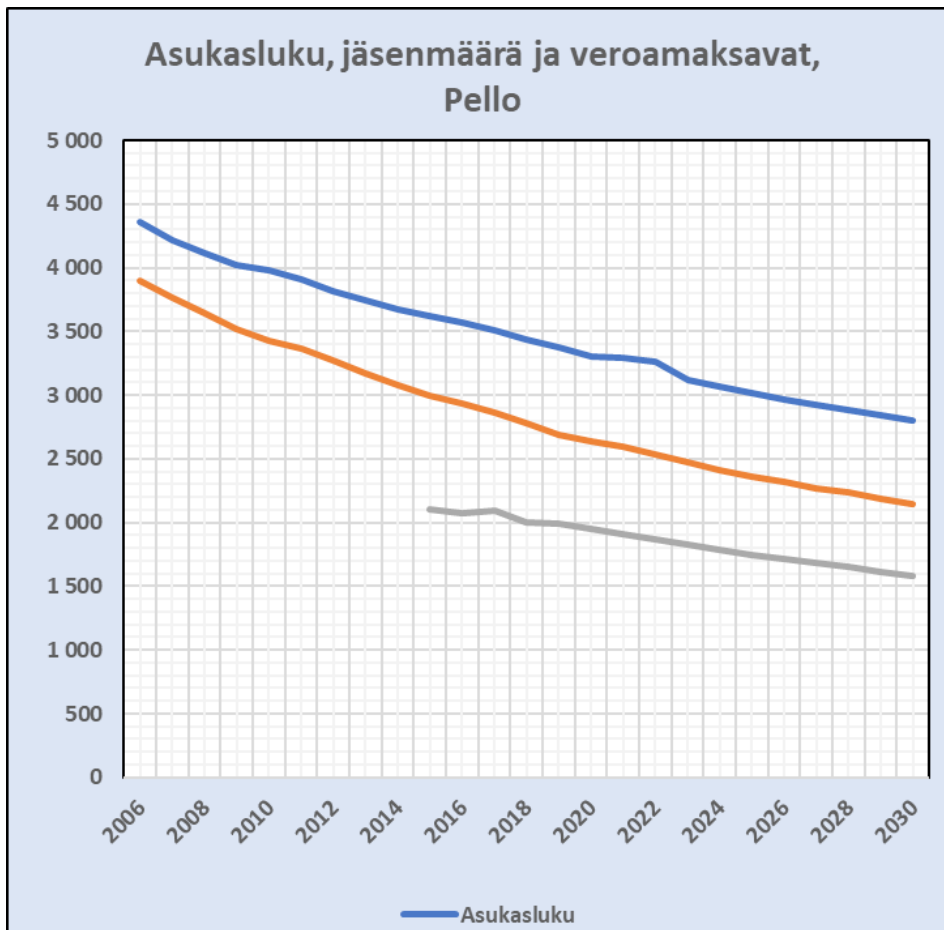
Pellon seurakunnan osalta toteutuu tällä hetkellä yksi kirkkohallituksen määrittelemistä kriisiytyvän seurakunnan mittareista, sillä henkilöstömenojen osuus toimintakuluista on kasvanut kolmena peräkkäisenä vuotena. Seurakunta joutuukin Kolarin seurakunnan tavoin selvittämään henkilöstömenojen kasvun syyt ja mitoittamaan henkilöstörakennetta tilanteen korjaamiseksi. Viime vuoden osalta henkilöstömenoja kasvatti erityisesti elokuussa suoritettu kiinteistö- ja hautaustoimen päällikön rekrytointi. Seurakunta sai vastaavasti lisätuottoja tarjotessaan em. päällikön asiantuntijapalveluja Kolarin ja Ylitornion seurakunnille lähes 10 000 euron edestä.

Kiinteistöjen osalta Pellon seurakunnan huolena on mm. kirkonkylällä seurakuntakodin vieressä olevan ja käytöstä poistetun rivitalon myyminen. Turtolan kirkon korjaustarpeet ovat myös tiedossa. Turtolan seurakuntatalon käyttöasteesta ja toimitilojen tarpeellisuudesta on käyty keskustelua. Erityisenä haasteena seurakunnalla on ollut työntekijöiden rekrytointi. Kirkkoherran virka oli syksyllä 2023 haettavana kaksi eri kertaa, eikä kummallakaan hakukerralla ollut yhtään hakijaa. Tuomiokapituli on tässä vaiheessa täyttänyt viran määräaikaikaisena 31.8.2024 saakka.

Pellon seurakunnan keskeiset tunnusluvut 2020-2023:

	Vuosi			
	2023	2022	2021	2020
Jäsenmäärä	2 489	2 535	2 600	2 637
Veroprosentti (keskim. ei painot.)	1,60	1,60	1,60	1,60
Kirkollisverotulot/jäsen	273	247	232	219
Valtionrahoitus/jäsen	27	26	25	25
Toimintakate/jäsen	-282	-246	-225	-187
Vuosikate/jäsen	20	-11	19	55
Tilikauden tulos/jäsen	8	-23	8	44
Tilikauden ylijäämä/jäsen	8	-23	8	44
Investointien tulo-rahoitusaste				
Lainanhoitokate		-463	604	1 691
Rahavarojen riittävyys	586	606	663	674
Omavaraisuus	92,1	93,6	94,1	92,9
Rahoitusvarallisuus/jäsen	493	465	465	440
Suhteellinen velkaantuneisuus	18,7	15,9	15,8	17,9
Lainakanta/jäsen	0	0	0	0
Taseeseen kertynyt ylijäämä/jäsen	303	321	305	257
Toimintapääoma/jäsen	534	508	504	484
Taseen loppusumma/jäsen	830	793	795	789

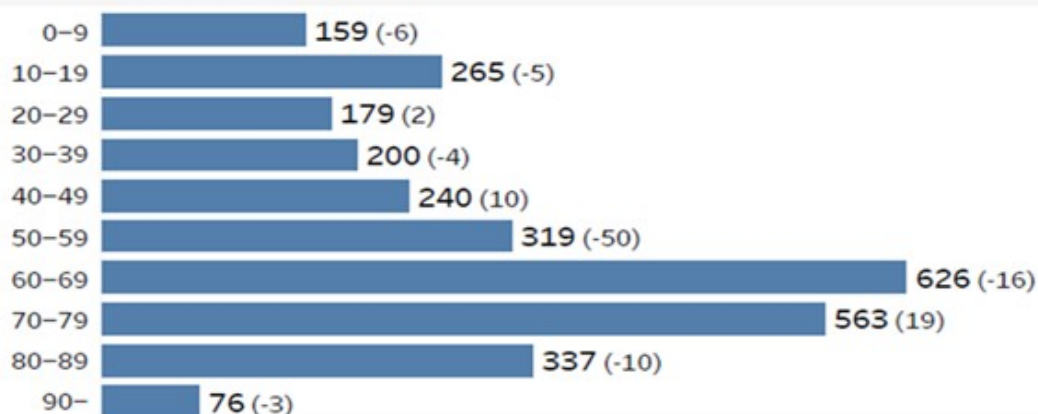

3.3. Ylitornion seurakunta

Ylitorniolla kirkkoon kuului vuonna 2023 yhteensä 78,7 % kunnan väestöstä. Vastaava luku oli koko maassa 63,5 % ja Oulun hiippakunnassa 73,1 %. Seurakunnan jäseniä oli vuoden lopussa 2964, jossa oli vähennystä edelliseen vuoteen 73 henkilöä. Vuonna 2013 seurakunnassa oli jäseniä 3995, joten kymmenen vuoden aikana jäsenmäärä on laskenut 1031 henkilöä, eli keskimäärin 103 henkilöä vuodessa. Kirkkohallituksen ennusteen mukaan Ylitornion seurakunnan jäsenmäärä vuonna 2030 on 2533 ja vuonna 2040 yhteensä 2097.

Jäsenten ikärakenne 31.12.2023 ja vuosimuutos

Ylitornion seurakunnan taloustilastot 2020-2023:

		2023	2022	2021	2020
Toimintatuotot	Korvaukset	125 451	92 465	92 451	72 822
	Myyntituotot	30	30	30	45
	Maksutuotot	68 311	113 426	117 151	99 904
	Vuokratuotot	14 879	22 974	24 942	25 401
	Metsätalouden tuotot	116 080	226 257	265 761	102 748
	Kolehdit, keräykset ja lahjoitustuotot	6 788	7 421	7 140	4 952
	Tuet ja avustukset	6 355	13 915	10 884	12 167
	Muut toimintatuotot	54 799	15 020	11 881	23 321
Toimintakulut	Henkilöstökulut	-538 589	-549 402	-487 076	-517 422
	Palvelujen ostot	-367 973	-329 576	-267 517	-218 646
	Vuokratulot	-40 753	-27 516	-21 001	-18 362
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-91 431	-120 386	-129 785	-109 993
	Annetut avustukset	-21 174	-23 723	-17 938	-24 634
	Muut toimintakulut	-20 013	-24 546	-21 163	-13 159
TOIMINTAKATE	TOIMINTAKATE	-687 241	-583 643	-414 240	-560 856
Toimintakatteen jälkeiset erät	Verotulot	743 602	673 420	685 446	644 303
	Valtionrahoitus	77 648	76 980	76 572	77 700
	Verotuskulut	-10 909	-11 083	-11 943	-12 126
	Kirkon keskusrahastomaksut	-29 326	-28 744	-28 505	-28 827
	Eläkerahastomaksu	-33 684	-33 421	-32 890	-33 244
	Toimintaavustukset kirkon keskusraha..			1 000	5 929
	Rahoitustuotot	70 762	45 411	113 750	352 775
	Arvonmuutokset sijoituksissa	-876	-9 999		
Rahoituskulut	-10 071	-5 050	-31 324	-270 467	
VUOSIKATE	VUOSIKATE	119 905	123 872	357 866	175 187
Vuosikatteen jälkeiset erät	Suunnitelman mukaiset poistot	-81 660	-172 185	-85 313	-86 789
	Kertaluonteiset poistot	0		-53 177	
	Arvonalentumiset				-80 000
TILIKAUDEN TULOS	TILIKAUDEN TULOS	38 244	-48 314	219 375	8 398
Tuloksen jälkeiset erät	Poistoeron muutos	-96 667	-100 000		
	Varausten muutos	100 000	100 000	-200 000	
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ..	TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	41 578	-48 314	19 375	8 398

Myös Ylitornion seurakunnassa verotulot kasvoivat vuonna 2023. Kasvua edelliseen vuoteen oli 70 182 euroa. Seurakunnan maksuvalmius on ollut keskimääräistä korkeampi. Rahavarojen riittävyys vuonna 2023 oli 357 päivää, kun Oulun hiippakunnassa se oli keskimäärin 295 päivää. Tarkastelujaksolla 2020-2023 rahavarojen riittävyys oli Ylitorniolla korkeimmillaan vuonna 2021, jolloin se oli 564 päivää. Ylitornion seurakunnalla oli vuonna 2023 taseeseen kertynyttä ylijäämää yhteensä 577 euroa/jäsen, joka oli huomattavasti enemmän kuin Pellon (303 euroa/jäsen) ja Kolarin (73 euroa/jäsen) seurakunnilla. Ylitorniolla on myös vuosittaisten poistojen määrä ollut huomattavasti korkeampi kuin Kolarissa ja Pellossa.

Ylitornion seurakunnassa ei tällä hetkellä toteudu yksikään kirkkohallituksen määrittelemistä kriisiytyvän seurakunnan mittareista. Ainoana Tornionlaakson seurakunnista Ylitornio on onnistunut vähentämään henkilöstömenojen osuutta toimintakuluista, joita vuonna 2023 oli 10 813 euroa edellisvuotta vähemmän. Ylitornion seurakunnalla on kuitenkin huomattava määrä kiinteistöjen korjausvelkaa. Ylitornion kirkossa on tiedossa mittavat korjaus- ja muutostarpeet. Seurakunnassa ei ole vielä päästy ratkaisuun siitä, peruskorjataan seurakuntakoti, vai luovutaanko siitä kokonaan toiminnan keskittyessä enemmän kirkkoon. Seurakuntakoti on ollut sisäilmaongelmien vuoksi jo useamman vuoden ajan pois käytöstä. Työntekijät olisivat valmiita luopumaan kyseisestä kiinteistöstä. Seurakunta on vuokrannut kunnalta tiloja kirkonkylällä tapahtuvaa toimintaa varten.

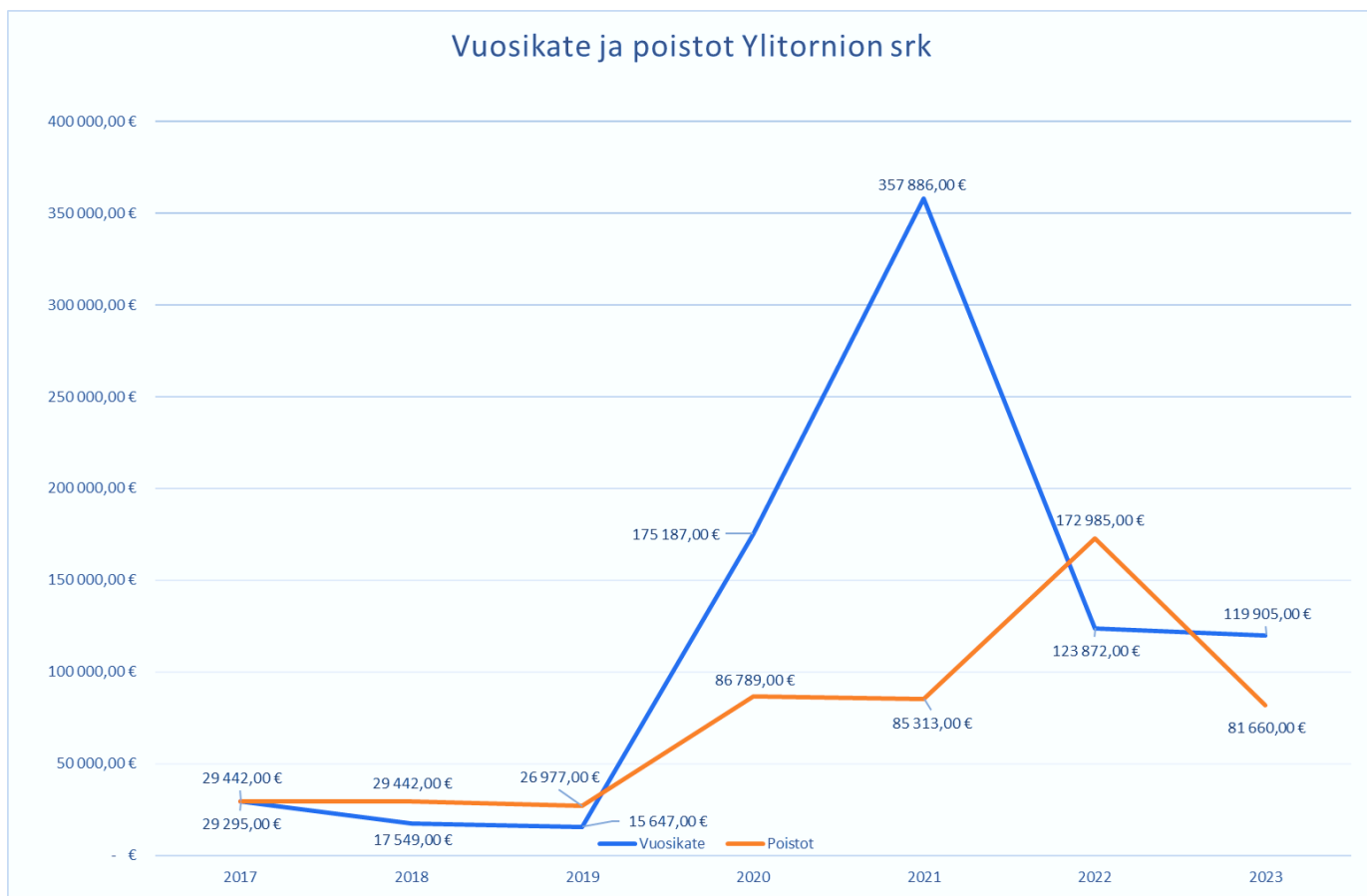
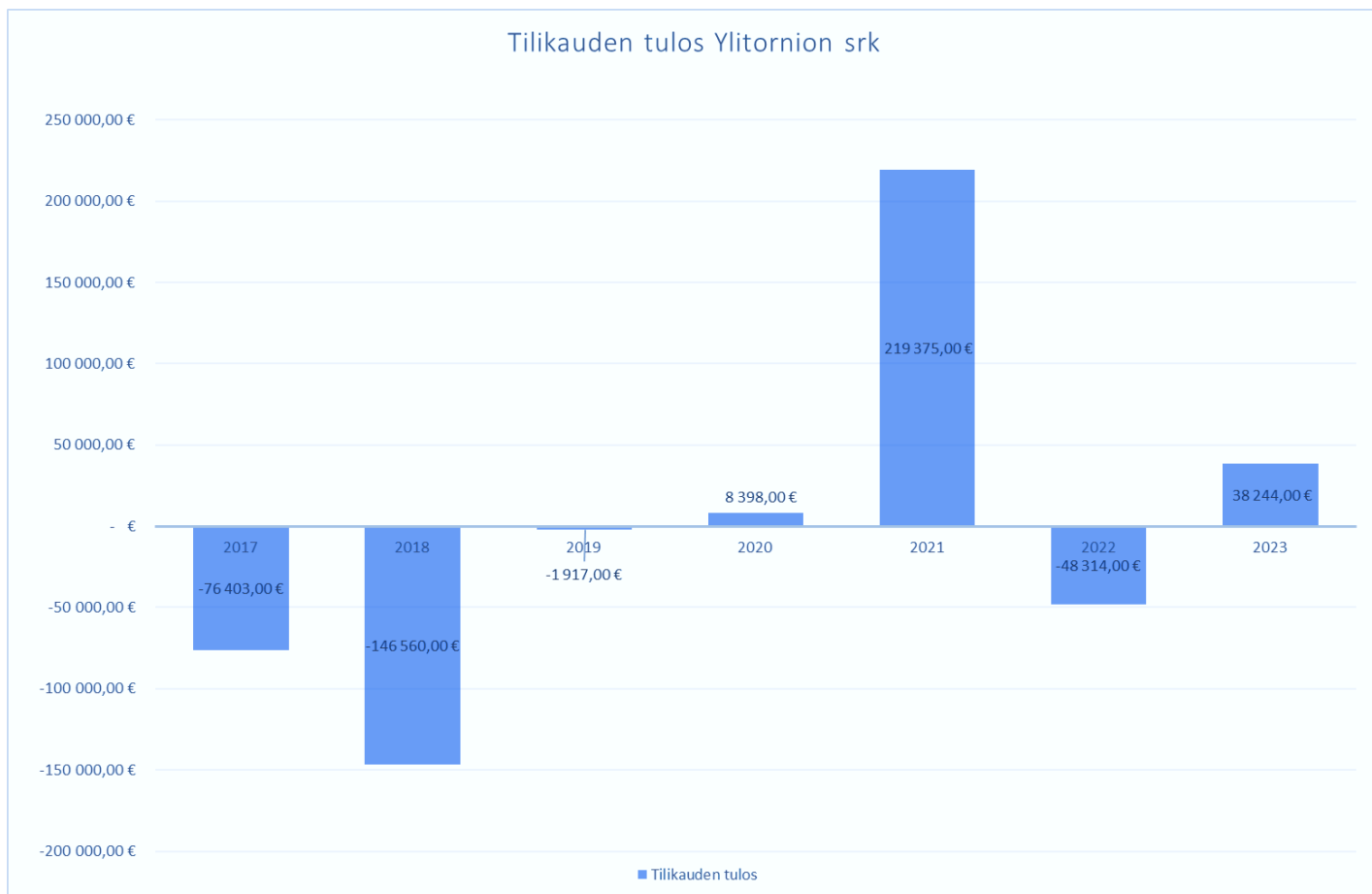
Ylitornion seurakunnalla on edelleen Tornionlaakson alhaisin tuloveroprosentti (1,50). Se on myös keskimääräistä alhaisempi, sillä koko kirkossa tuloveroprosentti oli vuonna 2023 keskimäärin 1,60

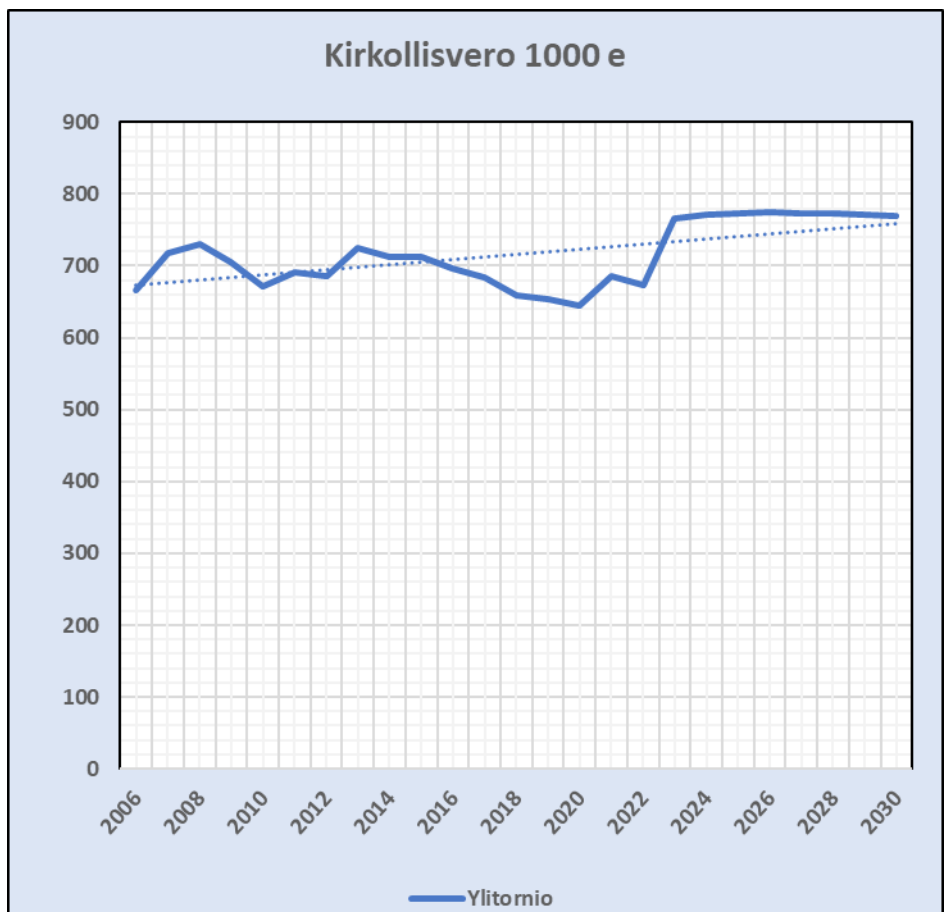
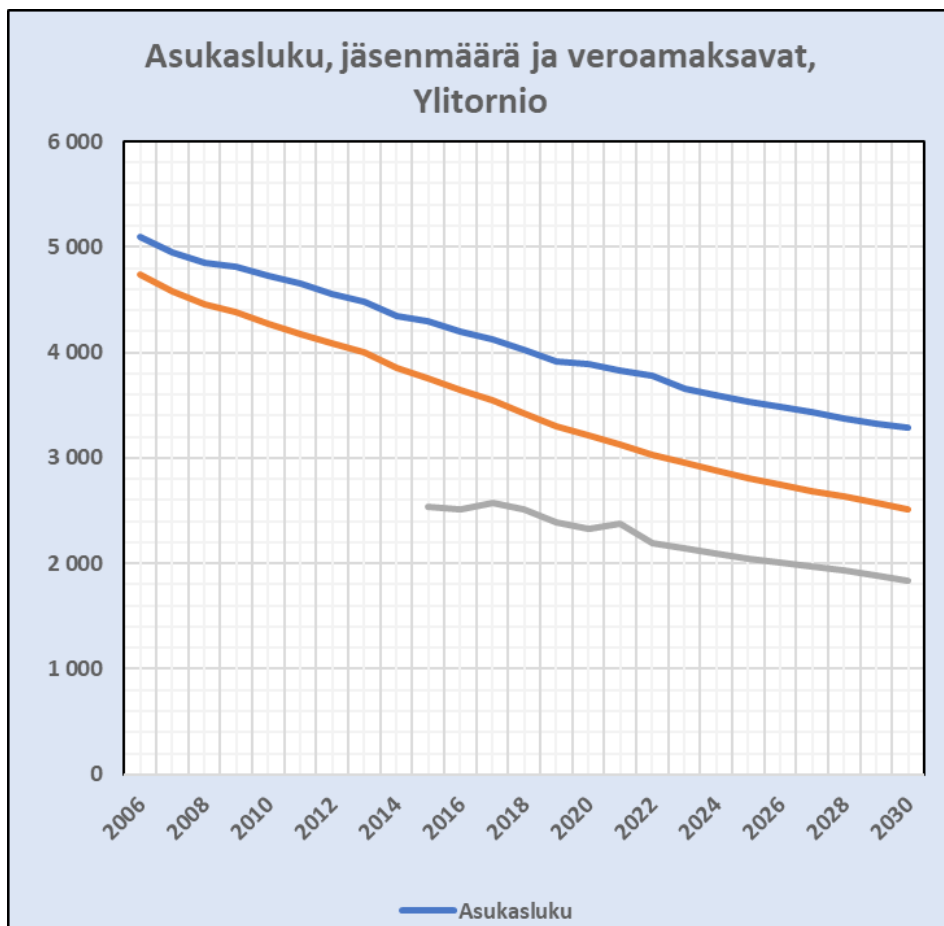

ja Oulun hiippakunnassa 1,70. Aika ajoin seurakunnassa on käyty keskustelua veroprocentin nostamisesta. Nykyisellä tuloveroprocentilla kuluvan vuoden talousarvio on laadittu 140 000 euroa alijäämäiseksi. Seurakunnan taloussuunnitelma vuosille 2025-2026 on puolestaan tehty 1,90 %:n mukaisesti. Tuollaisella tuloveroprocentin korotuksella arvioidaan saatavan vuosittaisia verotuloja n. 200 000 euroa nykyistä enemmän. Kirkkovaltuuston hyväksymässä taloussuunnitelmassa todetaan, että Ylitornion seurakunnan talous saadaan tasapainoon ainoastaan merkittäville veronkorotuksilla, seurakuntien välisen yhteistyön vahvistamisella, luopumalla tarpeettomista kiinteistöistä sekä keskittämällä toimintaa kirkkoon siihen tehtävillä tarpeellisilla muutoksilla ja tekemällä välttämättömät pienimuotoiset rakennusinvestoinnit kirkonmäelle.

Ylitornion seurakunnan keskeiset tunnusluvut 2020-2023:

	Vuosi			
	2023	2022	2021	2020
Jäsenmäärä	2 964	3 027	3 123	3 218
Veroprocentti (keskim. ei painot.)	1,50	1,50	1,50	1,50
Kirkollisverotulot/jäsen	251	222	219	200
Valtionrahoitus/jäsen	26	25	25	24
Toimintakate/jäsen	-232	-193	-133	-174
Vuosikate/jäsen	40	41	115	54
Tilikauden tulos/jäsen	13	-16	70	3
Tilikauden ylijäämä/jäsen	14	-16	6	3
Investointien tulorahoitusaste	13,0	29,0	84,8	40,3
Lainanhoitokate	1	3	7	1 644
Rahavarojen riittävyys	357	477	564	485
Omavaraisuus	88,1	87,3	90,3	94,7
Rahoitusvarallisuus/jäsen	630	566	646	647
Suhteellinen velkaantuneisuus	45,8	47,5	33,8	20,3
Lainakanta/jäsen	57	122	76	0
Taseeseen kertynyt ylijäämä/jäsen	577	572	548	529
Toimintapääoma/jäsen	785	724	744	690
Taseen loppusumma/jäsen	1 752	1 732	1 653	1 485

4. VAIHTOEHTOJA JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

4.1. Jatkaminen nykyisellä tavalla

Tornionlaakson seurakuntien yhteisestä pyynnöstä käynnistetyn selvitystyön lähtökohtana on ollut tarve jonkinlaiseen seurakuntarakennemuutokseen. Yleisesti on todettu, että nykyisellä yhteistyömallilla ei voida enää kovin pitkään toimia. Vaikka yhteistyö on tuottanut monenlaista synergiaetua, kolmen seurakunnan yhtäaikainen asioiden hoitaminen on kuormittanut liikaa etenkin Ylitornion seurakunnan talous- ja henkilöstöhallintoa. Myös palveluiden hinnoittelu on sen myötä ollut haastavaa. Pitkät välimatkat ovat myös tuoneet omat hankaluutensa.

Ainakin Kolarissa on käyty keskustelua ostopalvelujen hankkimisesta muulla tavalla. Kolarin seurakunta maksoi vuonna 2023 talous- ja henkilöstöhallinnon palveluista Ylitornion seurakunnalle yhteensä 51 700 euroa ja elokuusta 2023 lähtien tarjotuista kiinteistö- ja hautaustoimen palveluista Pellon seurakunnalle 8 000 euroa. Kuluvalle vuodelle Ylitorniolle maksettavan osuuden on arvioitu olevan 60 000 euroa ja Pellolle maksettavan osuuden 24 000 euroa.

Mikäli Kolari, Pello ja Ylitornio jatkavat itsenäisinä seurakuntina, jokainen niistä joutuu sopeuttamaan taloutta ja toimintaa tilanteessa, jossa seurakuntien jäsenmäärä vähenee, kiinteistömassa on suuri ja kiinteistöissä on merkittäviä korjaustarpeita. Seurakuntien alueella on yhteensä kahdeksan kirkkoa, useita seurakuntataloja sekä muita kiinteistöjä, joiden käyttöaste on kohtuullisen matala. Seurakunnan perustoiminnalle tarpeettomista kiinteistöistä on ollut vuosien mittaan vaikea luopua. Samalla kiinteistöjen korjausvelka on kasvanut.

Erityisesti henkilöstö- ja kiinteistökulut ovat tuloihin nähden niin suuria, että ilman tuloveroprosentin korottamista, joistakin kiinteistöistä luopumista ja jopa toiminnan supistamista seurakunnilla on haasteita selviytyä perustehtävästään. Kolarin seurakunnassa toteutuu tällä hetkellä jo kaksi kirkkohallituksen määrittelemistä kriisiytyvän seurakunnan mittareista ja Pellossa niistä toteutuu yksi. Molemmissa seurakunnissa joudutaan ryhtymään korjaaviin toimenpiteisiin.

Seurakuntien työntekijöiden ja luottamushenkilöiden mielestä nykyisen tilanteen heikkouksia ja uhkia ovat muun muassa henkilöstön pieni särkymävara, työntekijöiden vaihtuvuus, rekrytointihaasteet sekä vertaistuen puute. Sen myötä myös toiminnan kehittäminen on haastavaa.

4.2. Tornionlaakson seurakuntayhtymä

Mahdollisia seurakuntarakennemuutoksia arvioitaessa lähtökohtana pidetään, että seurakunnan tulee pystyä hoitamaan perustehtävänsä (KL 3:1). Työnantajalla tulee myös olla tehtävänsä hoitamista varten riittävä henkilöstö. Lisäksi on syytä huomioida, että muun muassa hautaustoimi on hautaustoimilaissa annettu kirkon tehtäväksi, josta seurakuntien ja seurakuntayhtymien on huolehdittava. Sitä varten valtio maksaa kirkolle korvausta. Seurakuntien ja seurakuntayhtymien yhteiskunnallisiin tehtäviin kuuluvat lisäksi kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitotehtävät. Valtionosuus on sidoksissa kunnan väkilukuun. Pellossa ja Ylitorniolla kunnan väkiluku on vuosittain vähentynyt. Tornionlaakson seurakuntien yhteenlaskettu jäsenmäärä oli vuoden 2023 lopussa yhteensä 8264. Jäsenennusteen mukaan kolmessa seurakunnassa olisi jäseniä vuonna 2030 yhteensä 7259 ja vuonna 2040 yhteensä 6141.

Selvitystyön tehtävänä on ollut ensisijaisesti kartoittaa mahdollisuutta Tornionlaakson seurakuntien muodostamalle seurakuntayhtymälle, seurakuntien yhteistyöorganisaatiolle, joka hoitaisi perussäännössä määritellyt tehtävät seurakuntien puolesta. Seurakuntayhtymän toimesta hoidettaisiin vähintään talous- ja henkilöstöhallinto sekä arkistointi. Käytännössä kaikki seurakuntayhtymät omistavat ja hoitavat myös seurakuntien kiinteistöt ja hautausmaat, jolloin kiinteistö- ja hautaustoimen henkilöstö on yhtymän suorassa alaisuudessa.

Seurakuntayhtymän hallintoa hoitavat yhteinen kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkoneuvosto, seurakuntaneuvostot, mahdolliset johtokunnat sekä seurakuntayhtymän viranhaltijat. Varat ja velvoitteet (velat) ovat yhteisiä, jollei perussäännössä määrätä, että siinä mainittu omaisuus pysyy seurakunnan omistuksessa tai hallinnassa. Seurakuntaneuvosto päättää seurakunnalle seurakuntayhtymän talousarviossa osoitettujen varojen käytöstä ja seurakunnan omaisuudesta. Kirkollisverot maksetaan seurakuntayhtymälle ja tuloveroprosentti on sama kaikissa yhtymän seurakunnissa. Seurakunnat ovat kirkkoherran johdolla toiminnallisesti itsenäisiä.

Selvitystyön aikana on tullut selkeästi esille, että mahdollinen Tornionlaakson seurakuntien muodostama seurakuntayhtymä ei saa riittävän laajaa ja varauksetonta kannatusta. Kriittisimmin siihen suhtaudutaan Kolarissa. Seurakuntayhtymämallissa työntekijöitä, luottamushenkilöitä ja seurakuntalaisia on askarruttanut lisääntyvän hallinnon moniportaisuus ja raskaus sekä seurakuntakeskusten pitkät välimatkat. Kolarin ja Pellon välimatka on 68 kilometriä. Ylitornioon välimatka Kolarista on jo 125 kilometriä. Osalle työntekijöistä työtehtäviä tulisia olemaan mahdollisesti useamman seurakunnan alueella.

Mahdollisen seurakuntayhtymän perustamiseen liittyy myös tietoisuus taloudellisen itsenäisyyden vähenemisestä sekä epävarmuus palvelujen saavutettavuudesta. Työntekijöitä ja luottamushenkilöitä on huolettanut erilaiset näkemys- ja toimintaerot niin toiminnassa kuin taloudellisten resurssien jakamisessa. Varojen ja velkojen muuttuminen yhteiseksi on herättänyt keskustelua, vaikka esimerkiksi henkilöstön osalta seurakuntayhtymän todetaan mahdollistavan niin uusien työntekijöiden rekrytoinnin kuin tarvittavat säästötkin nykymallia paremmin.

4.3. Yksi yhteinen seurakunta

Seurakuntayhtymämallin kanssa on samanaikaisesti käyty keskustelua mahdollisesta yhdestä yhteisestä seurakunnasta, joka hallinnoltaan olisi huomattavasti kevyempi. Monet kokevat, että pidemmän ajan kuluessa tuollainen yhden seurakunnan malli antaa enemmän liikkumatilaa henkilöstön rekrytoinnissa ja tarjoaa mahdollisuudet suurempiin säästöihin. Hallinnon osalta siirryttäisiin yhteen kirkkovaltuustoon ja kirkkoneuvostoon. Yhteinen seurakunta mahdollistaisi nykyiseen tilanteeseen verrattuna myös talous- ja henkilöstöhallinnon sekä kiinteistö- ja hautaustoimen hallinnon käytäntöjen tehostamisen sekä työntekijöiden yhteistyön vahvistamisen. Yhteiset työntekijäresurssit edesauttaisivat nykyistä paremmin sijaistamiset, vertaistuen sekä isompien tapahtumien järjestämisen.

Mahdollisten henkilöstövähennysten osalta ainakin pappien kokonaismäärää tultaisiin arvioimaan tilanteessa, jossa olisi enää yksi kirkkoherra toisin kuin seurakuntayhtymässä, jossa jokaisessa seurakunnassa säilyisi kirkkoherran virka. Jäsenmäärän perusteella yhteisessä seurakunnassa voisi laskennallisesti olla neljä pappia, kun tällä hetkellä jokaisessa kolmessa seurakunnassa on kaksi pappia, eli yhteensä kuusi viranhaltijaa.

Yhden yhteisen seurakunnan malli ei kuitenkaan ole saanut laajempaa kannatusta pitkälti samanlaisten syiden vuoksi kuin seurakuntayhtymämallikaan. Nykyisen kolmen seurakunnan kokoinen alue koetaan liian laajana ja työsevä. Samalla pelkona on paikallisidentiteetin heikkeneminen, toimintakulttuurien erilaisuus, päätöksenteon etäännyminen sekä epäoikeudenmukainen tulojako eri alueiden välillä. Myös suuri yhteinen kiinteistömäärä sekä korjausvelka huolettavat. Erityisesti Kolarissa oman seurakunnan toiminnallinen itsenäisyys halutaan varmistaa. Ohessa kolmen seurakunnan yhteisiä talouden tunnuslukuja 2020-2023:

	Vuosi			
	2023	2022	2021	2020
Jäsenmäärä	8 264	8 418	8 625	8 741
Veroprosentti (keskim. ei painot.)	1,57	1,57	1,53	1,53
Kirkollisverotulot/jäsen	266	232	217	206
Valtionrahoitus/jäsen	27	26	25	25
Toimintakate/jäsen	-265	-232	-191	-187
Vuosikate/jäsen	30	3	44	47
Tilikauden tulos/jäsen	12	-25	20	20
Tilikauden ylijäämä/jäsen	12	-25	-3	20
Investointien tulorahoitusaste	25,8	4,6	78,9	95,1
Lainanhoitokate	1	1	8	1 928
Rahavarojen riittävyys	375	429	529	513
Omavaraisuus	88,9	88,7	91,4	94,1
Rahoitusvarallisuus/jäsen	441	405	463	466
Suhteellinen velkaantuneisuus	29,4	32,1	24,9	17,3
Lainakanta/jäsen	20	44	28	0
Taseeseen kertynyt ylijäämä/jäsen	323	339	333	309
Toimintapääoma/jäsen	527	491	522	502
Taseen loppusumma/jäsen	1 082	1 056	1 034	979

4.4. Kahdella seurakunnalla yhteinen kirkkoherra

Yhtenä mahdollisuutena on selvitystyön yhteydessä käydyissä keskusteluissa noussut esille vaihtoehto, jossa seurakunnat jatkaisivat itsenäisinä, mutta kahdella niistä olisi yhteinen kirkkoherra. Tällaisesta yhteistyömallista on Oulun hiippakunnassa saatu kokemuksia ainakin Enontekiön ja Muonion seurakunnissa sekä Kälviän ja Lohtajan seurakunnissa. Noissa seurakunnissa tuollainen viranhoito on kuitenkin koettu liian haastavaksi, joten on päädytty siihen, että seurakuntien kirkkoherran virat on sittemmin täytetty. Seurakuntakeskusten pitkät välimatkat tuovat tuollaisiin työjärjestelyihin omat haasteensa esimerkiksi kokousten osalta. Se on huomattu Tornionlaaksossakin talouspäällikön sekä kiinteistö- ja hautaustoimen päällikön kohdalla.

4.5. Kolarin seurakunnan suuntautuminen Tunturi-Lappiin

Selvitystyön aikana Kolarissa järjestetyissä kuulemistilaisuuksissa, Webropol-kyselyn tuloksissa sekä Pellossa järjestetyssä luottamus henkilöiden ja työntekijöiden palauteilla ilmeni kolarilaisten selkeä tahtotila säilyä itsenäisenä seurakuntana sekä vahvistaa yhteistyötä Tunturi-Lapin suuntaan. Tuollainen yhteistyösuunta tuntuu luontevalta. Kolari on osa Lapin rovastikuntaa, johon rovastikuntaan myös kaikki muut Tunturi-Lapin seurakunnat kuuluvat. Luontevuutta lisää sekin, että Kolarin seurakunnan kirkkoherra Jussi Ollila on tällä hetkellä Lapin rovastikunnan vs.

lääninrovasti. Erityisesti Kolarin seurakunnan diakonia- ja kasvatustyössä on rovastikunnallinen yhteistyö vahvasti mukana. Myös muissa Tunturi-Lapin seurakunnissa on viime aikoina ilmennyt entistä enemmän kiinnostusta yhteistyön vahvistamiseen verrattuna joitakin vuosia sitten noiden seurakuntien alueella tehtyyn seurakuntayhtymäselvitykseen ja sen johtopäätöksiin. Tuolloin muun muassa Kittilän seurakunta ei halunnut olla käynnistyneissä yhtymäneuvotteluissa enemmälti mukana varsinkin, kun Kolari oli jo ennen selvitystyön alkamista ilmoittanut jättäytyvänsä niistä pois.

Mahdollinen Tunturi-Lapin seurakuntayhtymä mahdollistaisi tuolla alueella kirkon tunturityötä tekevien seurakuntien yhteistyön kehittämisen ja monenlaisen synergiaedun sekä samalla tunturityön uudelleen organisoinnin ja resurssoinnin. Kyse on kirkolle tärkeästä työmuodosta, jota halutaan kokonaiskirkon ja myös Oulun hiippakunnan kautta tukea ja vahvistaa. Tunturityössä palvellaan alueella vakituisesti asuvia, tilapäisesti oleskelevia sekä alueella matkailevia.

4.6. Pellon ja Ylitornion seurakuntien yhdistyminen

Pellosa järjestetyssä sähköisen kyselyn jälkeisessä palauteillassa nousi vaihtoehtona vahvasti esille Pellon ja Ylitornion seurakuntien mahdollinen yhdistyminen. Molemmat seurakunnat kuuluvat Torniolaakson seutukuntaan. Seurakuntien lisäksi tiivistä yhteistyötä tuolla seutukunnan alueella on tehty jo pitkään kuntien sekä eri järjestöjen ja yhdistysten välillä. Kolarin seurakunnan valmius kehittää yhteistyötä Tunturi-Lapin suuntaan selkeyttää jokilaakson seurakuntien kokonaistilannetta ja ohjaa osaltaan Pellon ja Ylitornion seurakuntien yhteistyön syventämiseen ja jopa mahdolliseen seurakuntaliitokseen.

Pellon seurakunnassa ei ole tällä hetkellä vakinaista kirkkoherraa. Ylitornion seurakunnassa on vastikään valittu uudeksi kirkkoherraksi Nona Lehtinen, joka aloittaa eläköityvän kirkkoherran Matti Salmisen seuraajana viranhoidon 1.7.2024. Tällaisessa muutostilanteessa voisi tapahtua luontevasti noiden kahden seurakunnan yhdistyminen, jolloin Pellon kirkkoherran virka lakkautettaisiin. Ylitornion kirkkoherra toimisi yhteisen seurakunnan kirkkoherrana molempien seurakuntapastorien jatkaessa omalta osaltaan viranhoitoa. Yleisesti ajateltuna se riittäisi palvelemaan noin 5 400 seurakuntalaista, jolloin olisi yksi pappi vähän vajaata 2 000 seurakuntalaista kohden. Tätä myötä seurakunta saisi myös henkilöstösäästöjä. Erityisesti Pellon seurakunnalla on ollut viime vuosina haasteena henkilöstökulujen kasvu. Voitane ajatella, että jatkossa seurakunnassa vapautuvien virkojen ja toimien osalta tultaisiin käymään perusteellista keskustelua ja arviointia niiden täyttämistä.

Aikataulullisesti seurakuntien yhdistyminen voisi olla luontevinta vuoden 2026 alussa. Tämä kuluva vuosi ja ensi vuosi olisivat valmistautumisaikaa yhteisen seurakunnan muodostamiseen ja toimintamallien yhtenäistämiseen. Uudessa yhteisessä seurakunnassa voisi olla nykyisten seurakuntien pohjalta kaksi selkeää toiminnallista aluetta ja jumalanpalvelusyhteisöä. Seurakuntien yhdistyminen ja yhteinen työntekijäresurssi voisivat parhaimmillaan rikastuttaa jumalanpalveluselämää, antaa mahdollisuuksia monipuolisempaan seurakunnalliseen toimintaan ja työntekijöiden vertaistukeen sekä osaltaan edesauttaa parantamaan henkilöstön työhyvinvointia. Seurakuntaliitos helpottaisi myös rekrytointia sekä työ- ja sijaisuusjärjestelyjä.

Pellon ja Ylitornion seurakuntien yhteiset taloustilastot 2020-2023:

		2023	2022	2021	2020
Toimintatuotot	Korvaukset	136 195	92 465	92 451	72 822
	Myyntituotot	42	54	50	953
	Maksutuotot	107 454	169 927	153 468	147 632
	Vuokratuotot	26 357	38 444	41 203	40 180
	Metsätalouden tuotot	116 080	227 211	275 989	165 075
	Kolehdit, keräykset ja lahjoitustuotot	20 729	13 139	11 745	12 827
	Tuet ja avustukset	11 444	14 475	12 982	14 738
	Muut toimintatuotot	55 308	24 651	11 886	27 482
Toimintakulut	Henkilöstökulut	-957 424	-934 087	-845 135	-859 119
	Palvelujen ostot	-592 113	-523 531	-449 720	-378 007
	Vuokratkulut	-47 461	-32 240	-28 497	-28 140
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-189 337	-214 206	-210 184	-200 063
	Annetut avustukset	-43 915	-42 428	-31 786	-44 084
	Muut toimintakulut	-32 217	-41 818	-33 443	-26 032
	TOIMINTAKATE	TOIMINTAKATE	-1 388 858	-1 207 945	-998 990
Toimintakatteen jälkeiset erät	Verotulot	1 423 626	1 299 511	1 287 374	1 221 469
	Valtionrahoitus	144 470	142 368	142 488	144 120
	Verotuskulut	-20 022	-20 192	-21 755	-22 007
	Kirkon keskusrahastomaksut	-49 881	-52 569	-52 254	-52 522
	Eläkerahastomaksu	-64 044	-62 745	-62 119	-62 408
	Toimintaavustukset kirkon keskusraha..			5 000	11 532
	Rahoitustuotot	96 355	65 947	137 995	404 378
	Arvonmuutokset sijoituksissa	37 011	-64 083		
Rahoituskulut	-10 071	-5 112	-31 404	-270 553	
VUOSIKATE	VUOSIKATE	168 585	95 180	406 334	320 272
Vuosikatteen jälkeiset erät	Suunnitelman mukaiset poistot	-110 364	-200 889	-114 017	-115 496
	Kertaluonteiset poistot	0		-53 177	
	Arvonalentumiset				-80 000
TILIKAUDEN TULOS	TILIKAUDEN TULOS	58 221	-105 710	239 140	124 776
Tuloksen jälkeiset erät	Poistoeron muutos	-96 667	-100 000		
	Varausten muutos	100 000	100 000	-200 000	
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄM..	TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	61 554	-105 710	39 140	124 776

Vuonna 2023 Pellon ja Ylitornion seurakuntien yhteenlaskettu jäsenmäärä oli 5453. Jäsenennusteen mukaan noissa kahdessa seurakunnassa olisi jäseniä vuonna 2030 yhteensä 4681 ja vuonna 2040 yhteensä 3873. Yhdistyneenä seurakuntana Pellolla ja Ylitorniolla olisi toisilleen paljon annettavana. Seurakunnilla on monia toiminnallisia ja myös toimintaympäristöön liittyviä tekijöitä, joiden pohjalta olisi hyvä lähteä rakentamaan yhteistä tulevaisuutta. Tuollainen taloudeltaan kohtuuvahva ”Pellon ja Ylitornion seurakunta” mahdollistaisi seutukunnan alueella seurakunnan perustehtävän hoitamisen sekä antaisi talouden ja toiminnan suunnittelulle ja hallinnalle vahvemmat lähtökohdat.

Yhdistyneenä seurakunnat säästäisivät osaltaan niistä ostopalveluista, joita tällä hetkellä toisilleen tuottavat. Pellon seurakunta maksoi vuonna 2023 Ylitornion seurakunnalle yhteensä 53 000 euroa talouspäällikköpalveluista sekä virastopalveluista. Tuntimääränä se oli 848 tuntia, kun edellisellä

vuonna tuntimäärä oli 623 tuntia. Vastaavasti Pellon seurakunta tarjosi elokuusta alkaen Ylitorniolle hautaus- ja kiinteistötoimen palveluja yhteensä 4084 euron edestä.

Säästöjä ja synergiaetua saavutettaisiin myös siinä, kun kahden kirkkoneuvoston ja -valtuuston sijasta olisi vain yksi. Seurakuntien luottamushenkilöt ja työntekijät tuntevat jo pitkälti toisensa. Seurakunnat ovat vuosien mittaan järjestäneet monia tilaisuuksia yhdessä. Tuollainen Met yhdessätoimintatapa edesauttaa yhteisen seurakunnan toimintakulttuurin rakentamista paikallisidentiteettiä säilyttäen.

Yhteiselle seurakunnalle jäisi kuitenkin korjausvelkaa. Sen vuoksi tuloveroprosentista päättäminen tulisi olemaan yksi keskeisimmistä päätöksistä. Tällä hetkellä Pellon seurakunnan tuloveroprosentti on 1,60 ja Ylitornion 1,50. Molempien seurakuntien taloussuunnitelmat vuosille 2025-2026 on laadittu 1,90 %:n mukaisesti. Kuluvan vuoden aikana voidaan tarkemmin arvioida tuloveroprosentin muutostarpeita. Yhteiseltä seurakunnalta tulnaisiin edellyttämään valmiutta tarvittaviin veronkorotuksiin ja myös henkilöstövähennyksiin sekä tarpeettomista kiinteistöistä luopumiseen. Samalla voitaisiin tutkia, olisiko mahdollista lisätä tuloja esimerkiksi nostamalla hautaus-toimen maksut sääntelyn mukaiselle tasolle.

Kiinteistöjen osalta on tärkeää, että Ylitornion seurakunta tekee kuluvan vuoden aikana päätökset seurakuntakodista sekä siitä, millaisia tarvittavia muutoksia ja rakennusinvestointeja tehdään kirkkoon ja kirkonmäelle. Kirkossa on jo saavutettavuuden kannalta välttämättömiä muutostarpeita. Kirkkohallitus on tietoinen kirkossa ja kirkonmäellä tarvittavista muutos- ja investointitarpeista. Pellossa puolestaan jo käytöstä poistetun rivitalon myyminen sekä Turtolan kirkon korjaustarpeet ovat ensisijaisella toimenpide-listalla. Toivottavaa on, että valmisteilla olevassa kiinteistöstrategiassa on selkeä suunnitelma myös tulevien vuosien korjaustarpeista johtuvista investoinneista ja mahdollisuudesta luopua osasta kiinteää omaisuutta.

Kirkon ja kappeleiden korjauksiin on haettavissa kirkkohallituksen korjausavustusta. Avustuksen määräämisperusteita ovat seurakunnan veroprosentti, verotulot, valtionrahoitus, kirkkojen ja siunauskappeleiden määrä sekä hankkeen kustannusten suhde verotuloihin. Pellon ja Ylitornion seurakuntien yhdistyminen ja kirkkojen ja kappeliin määrän kasvaminen (yhteensä neljä) edesauttaisi avustusten saamista noissa kiinteistöissä tarvittaviin korjauksiin.

Mahdollisen yhteisen seurakunnan talouden osalta voidaan todeta, että tarkastelujaksolla 2020-2023 Pellon ja Ylitornion seurakuntien yhteenlaskettu tilikauden tulos oli alijäämäinen ainoastaan vuonna 2022. Tuolloin alijäämää oli yhteensä 105 710 euroa (-19 euroa/jäsen). Pellon alijäämä oli 57 396 euroa (-23 euroa/jäsen) ja Ylitornion 48 314 euroa (-16 euroa/jäsen). Viime vuonna yhteenlaskettu tilikauden tulos oli jo ylijäämäinen 61 554 euroa (11 euroa/jäsen). Kumpikaan seurakunnista ei laskenut vuoden 2023 tuloveroprosenttia kirkkohallituksen suosituksista huolimatta. Sote-uudistuksen takia veroprosentin alentaminen jätettiin seurakuntien vapaaehtoisesti tehtäväksi. Lähtökohtana oli, että uudistus olisi kirkollisveron osalta tuottoneutraali.

Pellon ja Ylitornion seurakunnilla oli vuonna 2023 taseeseen kertynyttä ylijäämää yhteensä n. 2 465 000 euroa (452 euroa/jäsen). Noiden kahden seurakunnan keskimääräinen rahavarojen riittävyys oli tuolloin 418 päivää, kun koko kirkossa seurakuntien keskimääräinen maksuvalmius rahavarojen riittävyden osalta oli 328 päivää ja Oulun hiippakunnassa 295 päivää.

Pellon ja Ylitornion yhteinen omavaraisuus oli vuonna 2023 yhteensä 89,3 % ja rahoitusvarallisuus 568 euroa/jäsen. Vuosikate oli puolestaan 31 euroa/jäsen. Koko kirkossa omavaraisuus oli tuolloin keskimäärin 89,9 % ja Oulun hiippakunnassa 87 %. Rahoitusvarallisuutta koko kirkossa oli

keskimäärin 278 euroa/jäsen ja Oulun hiippakunnassa 174 euroa/jäsen. Vuosikate koko kirkossa oli puolestaan keskimäärin 65 euroa/jäsen ja Oulun hiippakunnassa 57 euroa/jäsen.

Pellon ja Ylitornion seurakuntien yhteiset talouden keskeiset tunnusluvut 2020-2023:

	Vuosi			
	2023	2022	2021	2020
Jäsenmäärä	5 453	5 562	5 723	5 855
Veroprosentti (keskim. ei painot.)	1,55	1,55	1,55	1,55
Kirkollisverotulot/jäsen	261	234	225	209
Valtionrahoitus/jäsen	26	26	25	25
Toimintakate/jäsen	-255	-217	-175	-180
Vuosikate/jäsen	31	17	71	55
Tilikauden tulos/jäsen	11	-19	42	21
Tilikauden ylijäämä/jäsen	11	-19	7	21
Investointien tulorahoitusaste	18,3	22,3	96,2	73,7
Lainanhoitokate	1	3	8	1 665
Rahavarojen riittävyys	418	519	596	540
Omavaraisuus	89,3	89,1	91,5	94,1
Rahoitusvarallisuus/jäsen	568	520	564	554
Suhteellinen velkaantuneisuus	34,8	35,3	27,2	19,3
Lainakanta/jäsen	31	67	42	0
Taseeseen kertynyt ylijäämä/jäsen	452	457	438	406
Toimintapääoma/jäsen	671	625	635	597
Taseen loppusumma/jäsen	1 331	1 304	1 263	1 171

5. SELVITYSTYÖN YHTEENVETO

Kolarin, Pellon ja Ylitornion seurakuntien yhteisestä pyynnöstä tuomiokapituli käynnisti seurakuntarakenneselvityksen ja määräsi elokuussa 2023 Heikki Nissisen selvittäjäksi valmistelemaan lähtökohtaisesti Kolarin, Pellon ja Ylitornion seurakuntien muodostaman seurakuntayhtymän perustamista sekä laatimaan perussääntö ja omaisuusluettelo. Taustalla oli seurakuntien yhteinen huoli toiminnan ja talouden turvaamisesta kirkon perustehtävän hoitamisessa. Selvitystyön aikana nousi seurakuntayhtymämallin lisäksi muina vaihtoehtoina esille muun muassa toiminnan jatkaminen nykyisellä tavalla, seurakuntien liittyminen yhdeksi yhteiseksi seurakunnaksi tai kolmen sijasta kahden Tornionlaakson seurakunnan muodostama seurakuntaliitos.

Selvitystyö on vahvistanut käsitystä siitä, että nykyisellä tavalla jatkaminen kuormittaa erityisesti talous- ja henkilöstöhallintoa. Samoin on käynyt ilmi, että jo olemassa olevasta yhteistyöstä huolimatta mahdolliselle Tornionlaakson seurakuntien muodostamalle seurakuntayhtymälle ei ole riittävästi edellytyksiä. Ainakin Kolarin seurakunnassa on ilmennyt entistä enemmän halukkuutta

kehittää yhteistyötä Tunturi-Lapin suuntaan. Siellä on samalla käyty keskustelua talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen hankkimisesta muualta kuin Ylitornion seurakunnasta, josta palvelut tällä hetkellä ostetaan. Seurakuntayhtymämallissa on nähty erityisinä haasteina raskas hallintorakenne sekä seurakuntakeskusten pitkät välimatkat.

Myös yhden yhteisen seurakunnan perustaminen Tornionlaaksoon vaikuttaa haastavalta. Pitkien välimatkojen ohella huolettaa resurssien tasapuolinen jakautumien eri alueiden kesken sekä paikallisidentiteetin säilyminen. Kuten jo edellä on todettu, Kolarin seurakunnalla on selkeä tahtotila säilyttää toiminnallinen itsenäisyys ja suuntautua entistä vahvemmin Tunturi-Lapin suuntaan. Yhteistyön kehittämistä ja vahvistamista siihen suuntaan edesauttaa Kolarin kuuluminen Lapin rovastikuntaan sekä jo olemassa oleva yhteistyö kirkon tunturityössä. On oletettavaa, että tuota yhteistyötä myös mahdollinen Tunturi-Lapin seurakuntien seurakuntayhtymän perustaminen entisestään vahvistaisi.

Selvitystyössä esille tulleista vaihtoehtoista vaikuttaa kaikkein tarkoituksenmukaisimmalta Pellon ja Ylitornion seurakuntien yhdistäminen. Tuollaisella seurakuntarakennemuutoksella vahvistettaisiin kirkon perustyötä Torniolaakson seutukunnan alueella. Molemmilla seurakunnilla olisi paljon annettavaa toisillensa. Yhteiset työntekijät ja muut vastuunkantajat sekä vahvaa talkooperinne voisivat osaltaan rikastuttaa seurakuntaelämää. Yhdistyminen tarjoaisi työntekijöille vertaistukea ja parantaisi työhyvinvointia. Se helpottaisi myös rekrytointia sekä työ- ja sijaisuusjärjestelyjä, jolloin ulkopuolisten sijaisten tarve vähenee. Säästöjä saataisiin täyttämättä jätettävän Pellon kirkkoherran viran lisäksi muun muassa tällä hetkellä ostopalveluina hoidettavista talous- ja henkilöstöhallinnon sekä kiinteistö- ja hautausmaahallinnon tehtävistä. Seurakuntien yhdistyminen antaisi myös mahdollisuuden arvioida kokonaisuudessaan seurakunnan kulu- ja henkilöstörakennetta sekä kiinteistöjen käyttötarvetta. Kirkollisveroprosentista päättäminen tulisi olemaan keskeinen lähtökohta yhdistyneen seurakunnan toiminnan ja talouden turvaamisessa.

Seurakuntien mahdollista yhdistymistä helpottaisivat yhteisen seutukunnan lisäksi niin historialliset kuin toiminnallisetkin yhteydet. Seurakuntien hyvää yhteistyötä kuvastaa jo tällä hetkellä molemmilla paikkakunnilla ilmestyvässä Meän Tornionlaakso-lehdessä seurakuntien ylläpitämä Met yhdessä-palsta.

6. SELVITTÄJÄN ESITYS TUOMIOKAPITULILLE

Kolarin, Pellon ja Ylitornion seurakunnissa tekemäni selvitystyön pohjalta esitän, että Oulun hiippakunnan tuomiokapituli

- a. toteaa, että mahdolliselle Kolarin, Pellon ja Ylitornion seurakuntien muodostamalle seurakuntayhtymälle ei ole riittävästi edellytyksiä,
- b. tekee aloitteen Pellon ja Ylitornion seurakuntien yhdistämisestä ja pyytää asiasta lausunnon molemmilta seurakunnilta,
- c. arvioi tarpeellisuutta jatkaa selvitystyötä Tunturi-Lapin seurakuntien yhteistyön vahvistamiseksi ja mahdollisen seurakuntayhtymän perustamiseksi.

7. LIITTEET

Liite 1/ Tiedote Tornionlaakson seurakuntayhtymäselvityksen valmisteleminen

Tiedote

Tornionlaakson seura

Liite 2/ Työntekijöiden ja luottamushenkilöiden kuulemiset, kooste ryhmätöistä

Työntekijöiden ja
luottamushenkilöiden

Liite 3/ Tiedote seurakuntalaisten kuulemisista

Tiedote

Tornionlaakson seura

Liite 4/ Talouspäällikkö Pirta Melaluodon talouskatsaus

X_TP_kooste_2022_Ko
lari-Pello-Ylitornio (2)

Liite 5/ Selvittäjän esittelemä seurakuntayhtymämalli

Seurakuntayhtymäsel
vitys.pptx

Liite 6/ Tiedote sähköisestä kyselystä ja palauteillasta

Tiedote sähköisestä
kyselystä ja palauteilla

Liite 7/ Webropol-kyselyn kooste

Kysely

Tornionlaakson seura

Liite 8/ Talouspäällikkö Pirta Melaluodon tekemä muistio palauteillasta

Muistio palauteillasta
23.1.2024.pdf

Oulun hiippakunnan tuomiokapituli

25.04.2024

§ 60 Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 16.25.

Kokouksen puolesta

Jukka Keskitalo
puheenjohtaja

Seija Helomaa
sihteeri

Juha Rauhala
sihteeri § 46

Pöytäkirjantarkastus

Kokouksen pöytäkirja on tarkastettu ja todettu kokouksen kulun ja tehtyjen päätösten mukaiseksi.

Mirva Ahola
pöytäkirjantarkastaja

Allekirjoitukset on tehty Domus-asianhallintajärjestelmään.